

UNIVERZITA KARLOVA v PRAZE

Pedagogická fakulta

katedra primární pedagogiky

**Příprava budoucích učitelů 1. stupně ZŠ  
v České republice a Belgii**

**Training of future primary school teachers  
in the Czech Republic and Belgium**

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Anna Tomková, Ph.D.

Autor diplomové práce: Lucie Kalousová

Studijní obor: učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Forma studia: prezenční

Diplomová práce dokončena: březen 2014

## **Anotace**

Diplomová práce mající charakter srovnávací studie představuje celkové pojetí přípravy budoucích učitelů 1. stupně ZŠ v České republice a ve frankofonní části Belgie. Kromě charakteristiky systému jako celku se zaměřuje také na konkrétní vzdělávací instituce, kterými jsou Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze a École normale catholique du Brabant wallon na Haute École Léonard de Vinci v Louvain-la-Neuve. Jsou představeny studijní plány učitelství pro primární školu na těchto školách a dále vybrané aspekty přípravy. V souvislosti se vzděláváním učitelů je prezentována i problematika profesních kompetencí učitele.

## **Annotation**

This comparative study analyzes corresponding systems of future primary school teachers training in the Czech republic and in the french-speaking part of Belgium. Additionally to a description of educational process it is aiming on particular educational institutes, i.e. Faculty of Education of Charles University in Prague and the École normale catholique du Brabant Wallon at Haute Ecole Léonard de Vinci in Louvain - la - Neuve. It presents individual curricula of both universities, the relationship of theory and practice and also problems of professional competence of teachers who apply for a teacher training.

## **Abstrakt**

Diplomová práce se zabývá vysokoškolskou přípravou učitelů prvního stupně základní školy, a to v České republice a ve frankofonní části Belgie. Práce má charakter srovnávací studie, jež v daných zemích analyzuje systémy terciárního vzdělávání a systémy studia oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ. Studijní obor je detailněji popsán na vybraných příkladech Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a École normale catholique du Brabant wallon na Haute École Léonard de Vinci v Louvain-la-Neuve. Za účelem vzájemné inspirace jsou představeny jednotlivé studijní plány těchto škol, vztah teorie a praxe v rámci studia a na základě pozorování a vlastního prožitku jsou reflektovány také dvě vybrané problematiky z každé instituce, které mají zajímavý a specifický charakter. Je prezentována také problematika profesních kompetencí učitele, která se vztahuje k vysokoškolské přípravě učitelů a která je v Belgii již vypracovaná, zatímco v České republice je zatím ve fázi příprav. Obě školy mají svým studentům co nabídnout, ale také se v čem inspirovat a dále rozvíjet svou nabídku přípravy budoucích učitelů prvního stupně základní školy.

## **Klíčová slova**

terciární vzdělávání, Učitelství pro 1. stupeň ZŠ, profesní kompetence učitele, Belgie, Česká republika, srovnání, inspirace

**Abstract**

This thesis deals with a training of primary school teachers in the Czech Republic and in the French-speaking part of Belgium. It is a comparative study analyzing corresponding systems of tertiary education. In detail it describes selected examples of education used by the Faculty of Education of Charles University in Prague and the École normale catholique du Brabant Wallon at Haute Ecole Léonard de Vinci in Louvain - la - Neuve. For the purpose of mutual inspiration it presents individual curricula of both universities, the relationship of theory and practice in the studies and, based on author`s own observations and experience, reflections of two specific issues from each institution which are interesting and unique. It also presents problems of professional competence of teachers who apply for teacher training. Because such paper is already valid in Belgium, while in the Czech Republic it is still in progress. Both schools have a lot to offer for its current students, but there is always space for further development.

**Key words**

tertiary education, primary school teachers training, professionals competences, Belgium, Czech republic, comparison, inspiration

**Prohlášení**

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Příprava budoucích učitelů 1. stupně ZŠ v České republice a Belgii vypracovala pod vedením vedoucí diplomové práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato diplomová práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne .....

Podpis: .....

### **Poděkování**

Za kvalitní vedení diplomové práce, za podnětné připomínky, vstřícnost a trpělivost velmi děkuji PhDr. Anně Tomkové, Ph.D.

Poděkování patří též mé rodině a přátelům za jejich podporu.

# Obsah

<b>1. Úvod.....</b>	<b>9</b>
<b>2. Příprava učitelů 1. stupně ZŠ v České republice .....</b>	<b>11</b>
2.1. Pedagogické fakulty .....	11
2.1.1. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze .....	13
2.1.2. Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity v Brně .....	15
2.1.3. Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích .....	16
2.1.4. Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové.....	17
2.1.5. Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická Technické univerzity v Liberci .....	18
2.1.6. Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci.....	19
2.1.7. Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě.....	20
2.1.8. Fakulta pedagogická Západočeské univerzity v Plzni .....	21
2.1.9. Pedagogická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem .....	22
2.1.10. Shrnutí .....	23
2.2. Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na PedF UK.....	24
2.2.1. Studijní plán .....	24
2.2.2. Vztah teorie a praxe .....	31
2.2.3. Specializace Dramatická výchova.....	33
2.2.4. Matematika podle prof. Milana Hejného .....	36
2.3. Klíčové kompetence budoucího učitele .....	38
<b>3. Příprava učitelů 1. stupně ZŠ v Belgii.....</b>	<b>42</b>
3.1. Écoles normales .....	42
3.1.1. École normale catholique du Brabant wallon .....	46
3.2. Bachelier instituteur primaire na ENCBW .....	48
3.2.1. Studijní plán .....	49
3.2.2. Vztah teorie a praxe .....	54
3.2.3. Modul 5/8 .....	56
3.2.4. Tvorba obrázkové knihy .....	59

3.3. Klíčové kompetence budoucího učitele .....	61
<b>4. Závěr.....</b>	<b>64</b>
<b>5. Zdroje .....</b>	<b>67</b>
<b>6. Seznam příloh.....</b>	<b>73</b>



# 1. Úvod

Během svého studia Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy jsem měla možnost vyjet na čtyři měsíce do Belgie v rámci programu Erasmus. Pobývala jsem ve frankofonní části Belgie v univerzitním městečku Louvain-la-Neuve nedaleko Bruselu a studovala tam na École Normale Catholique du Brabant wallon spadající pod Haute École Léonard de Vinci. Byla to pro mě zajímavá zkušenost a jsem velmi ráda, že jsem do zahraničí po velkém váhání nakonec vyjela. Měla jsem možnost vidět a zažít úplně jiné studium primárního vzdělávání.

A právě tato zkušenost mě přivedla na téma diplomové práce. Jak je patrné již z názvu, diplomová práce pojednává o přípravě budoucích učitelů primárního vzdělávání, a to v České republice a v Belgii.

Když už se lidé se středoškolským vzděláním rozhodnou pro práci učitele na prvním stupni základní školy, jak tedy probíhá příprava na jejich budoucí povolání? Jakou formou studium probíhá a co vše nabízí a vyžaduje? Jaký profil má absolvent daného oboru a jakými klíčovými kompetencemi by měl disponovat?

Diplomová práce se všechny tyto otázky snaží zodpovědět. Je rozdělena na dvě části, českou a belgickou. V každé části je přiblížen nejdříve celkový systém terciárního vzdělávání v dané zemi a poté systém vzdělávání učitelů primární školy. Dále už se kapitola zaměřuje na konkrétní vzdělávací instituce, kterými jsou Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze a École Normale Catholique du Brabant wallon v Louvain-la-Neuve. Jsou to školy, které se vyznačují kvalitním vzděláváním, profesionálními učiteli, mezinárodní spoluprací a moderním vybavením. Dále jsou popsány jejich studijní plány pro učitelství primární školy a vztah teorie a praxe v rámci studia. Součástí kapitol jsou také dvě vybrané specifické oblasti, které jsou pro neobvyklé a podnětné. Na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy to je specializace na dramatickou výchovu, díky které mají studenti možnost se dále profilovat, a výuka matematiky podle Hejného metody, která je v současné době velmi atraktivním a žádaným způsobem výuky matematiky na základních školách. Na École Normale Catholique du Brabant wallon to jsou dva konkrétní předměty. Jedním je modul 5/8, několikadenní projekt pro

studenty primární a preprimární pedagogiky, druhým tvorba dětské ilustrované knihy, kterou sami studenti ve skupinách vymýšlejí a zhotovují.

V souvislosti s přípravou budoucích učitelů 1. stupně ZŠ je potřeba zmínit také klíčové kompetence učitele primární školy, které se v každém státě liší. Jsou to dovednosti, ke kterým by se studenti v průběhu studia měli přibližovat a kterými by měli absolventi a učitelé disponovat. Klíčové kompetence učitelů, které jsou v České republice ve stadiu příprav a v Belgii jsou stanovené v dekretech, jsou popsány v závěru kapitol.

Teoretická a praktická část není striktně oddělena, obě tyto složky se v práci prolínají. V sekcích charakterizujících terciární vzdělávání, studijní programy a klíčové kompetence má převahu teorie. Naopak praktická složka dominuje v kapitolách o vztahu teorie a praxe a o specifických složkách studií. Nemohla by vzniknout bez osobní zkušenosti, uskutečněných rozhovorů se zainteresovanými osobami, pozorování a obsahové analýzy textů. Kromě několika monografií zabývajících se přípravou učitelů byla analýza dokumentů ministerstev školství a jednotlivých vzdělávacích institucí hlavním zdrojem informací.

Cílem této diplomové práce je systém přípravy učitelů 1. stupně ZŠ v obou zemích, tedy v České republice a ve frankofonní části Belgie, analyzovat a porovnat, vzhledem k osobní zkušenosti se zabývat detaily studia na příkladech Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy a Ecole Normale Catholique du Brabant wallon a nacházet tak zajímavá a inspirativní zjištění.

## **2. Příprava učitelů 1. stupně ZŠ v České republice**

### **2.1. Pedagogické fakulty**

Kapitola pojednává o systému terciárního vzdělávání v České republice, o vysokoškolské přípravě učitelů 1. stupně ZŠ a představuje jednotlivé české pedagogické fakulty a jejich programy pro obor Učitelství pro 1. stupeň ZŠ. Významným zdrojem informací byly dokumenty Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a materiály jednotlivých fakult.

V České republice poskytují terciární vzdělávání vysoké školy. Ty můžeme dělit na školy veřejné, státní a soukromé. Můžeme je také dělit na univerzitní a neuniverzitní. Školy univerzitního typu se „věnují vzdělávací, vědecké, badatelské nebo jiné tvůrčí činnosti, uskutečňují všechny typy studijních programů a udělují i nejvyšší akademické tituly“ (Vysoká škola, Wikipedie [online]). Veřejných vysokých škol univerzitního typu je v České republice dvacet pět. Jen devět z nich však disponuje pedagogickými fakultami. A právě ty poskytují vzdělání budoucím učitelům 1. stupně ZŠ.<sup>1</sup>

Pedagogické fakulty vznikaly v průběhu druhé poloviny 20. století a neustále se vyvíjejí a hledají cesty ke zkvalitňování vzdělávání svých studentů. Např. „Koncepte pregraduální přípravy učitelů základních a středních škol“ uvádí, jaké nové úkoly musí koncepte studia Učitelství pro 1. stupeň ZŠ zohlednit: „narůstající heterogenitu žákovské populace po stránce sociální, kulturní i jazykové, přibývajících problémy psychologického rázu (specifické poruchy učení a poruchy chování), zdravotního rázu

---

<sup>1</sup> Vysoká škola. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2014 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Vysok%C3%A1\\_%C5%A1kola](http://cs.wikipedia.org/wiki/Vysok%C3%A1_%C5%A1kola)

(inkluze handicapovaných dětí) i nové požadavky vzdělávacího systému (zavedení výuky cizího jazyka)“ (MŠMT, 2004 [online]).<sup>2</sup>

Budoucí učitelé 1. stupně ZŠ jsou v České republice vzděláváni na pedagogických fakultách v rámci studijního programu Učitelství pro základní školy – studijní obor Učitelství pro 1. stupeň ZŠ. Všechny české pedagogické fakulty studium tohoto oboru nabízejí a to jak v prezenční, tak i v kombinované formě. Jedná se o nedělené magisterské studium trvající pět let, absolvent tedy získá titul magistr.

Cílem oboru je absolventy vybavit potřebnými kompetencemi, které jim umožní kvalifikovaně a kvalitně vykonávat učitelskou profesi na prvním stupni základních škol. Studenti mají možnost svou kvalifikaci zvyšovat také díky specializaci studia, prohlubujícím předmětům nebo zahraničním studijním pobytům.

Akademický rok na pedagogických fakultách začíná na konci září a končí na konci června, respektive v září. Semestr trvá třináct týdnů a po něm vždy přichází pět až šest týdnů dlouhé zkouškové období.

---

<sup>2</sup> Koncepce pregraduální přípravy učitelů základních a středních škol. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/AK/koncepce1.htm>

### 2.1.1. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Pedagogická fakulta v Praze je součástí jedné z nejstarších univerzit světa, Univerzity Karlovy, největší české vysoké školy a zároveň nejznámější a nejlépe mezinárodně hodnocené české univerzity. Pedagogická fakulta nabízí svým studentům kvalitní vzdělávání učitelů, přípravu odborníků pro mnoho profesí, široce zaměřené vzdělání, vyučující profesionály, příležitosti vycestování do zahraničí nebo moderní vybavení.<sup>3</sup>

Studium Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy je tvořeno šesti celky:

- Kurzy univerzitního základu (historie, filozofie, informační technologie, cizí jazyk apod.)
- Pedagogicko-psychologické kurzy (pedagogické a psychologické disciplíny, speciální pedagogika, pedagogická praxe apod.)
- Předmětový celek (odborný základ českého jazyka, matematiky, přírodovědy, vlastivědy, hudební, výtvarné a tělesné výchovy apod.)
- Oborové didaktiky (rozvoj didaktických dovedností v jednotlivých vyučovacích předmětech, které studenty uvádí do teorie i praxe)
- Specializace (zaměřená na jednu výchovu nebo cizí jazyk – hudební, výtvarná, tělesná, nebo dramatická výchova, či anglický, německý nebo francouzský jazyk)
- Prohlubující kurzy (povinně volitelné kurzy)

Všechny tyto oblasti jsou vzájemně propojeny a jejich jádrem jsou právě pedagogicko-psychologické disciplíny a oborové didaktiky. Důležitou součástí studia jsou také pedagogické praxe, které probíhají v různých formách po celých pět let a postupně graduji. Specifikou studia je nabídka specializace dramatická výchova. Vyučujícími jsou zde odborníci svého oboru, často autoři odborných publikací a školních učebnic.

---

<sup>3</sup> Devatero důvodů, proč studovat pražskou pedagogickou fakultu. *Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze* [online]. Praha, 2014 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.pedf.cuni.cz/index.php?menu=766>

Státní závěrečná zkouška z oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ se na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy skládá z těchto ústních zkoušek:

- Pedagogika
- Český jazyk a literatura s didaktikou
- Matematika s didaktikou
- Zvolená specializace
- Obhajoba diplomové práce <sup>4 5</sup>

Možnou variantou státní závěrečné zkoušky z pedagogiky i matematiky je obhajoba pedagogického portfolio, což je „uspořádaný a reflektovaný soubor vybraných prací a jiných materiálů studenta z průběhu jeho studia na pedagogické fakultě, které dokumentují profesní vývoj i dosažené kvality profesních kompetencí v závěru studia Učitelství pro 1. stupeň ZŠ“ (KPPG PedF UK, 2013 [online]). <sup>6</sup>

---

<sup>4</sup> Studijní program M7503: Učitelství pro základní školy: Studijní obor 7503T047: Učitelství pro 1. stupeň základní školy. *PedF Karolínka – Studijní plány 2013/2014* [online]. Praha, 2012 [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: <http://userweb.pedf.cuni.cz/kch/karolinka/2012/OM1S0006.html>

<sup>5</sup> Učitelství pro 1. stupeň. *Katedra primární pedagogiky PedF UK* [online]. Praha, 2013 [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: <http://kppg.pedf.cuni.cz/studium/uitelstv-pro-1-stupe-mgr>

<sup>6</sup> Závěrečné pedagogické portfolio. *Katedra primární pedagogiky PedF UK* [online]. Praha, 2013 [cit. 2014-02-13]. Dostupné z: <http://kppg.pedf.cuni.cz/studium/uitelstv-pro-1-stupe-mgr/statni-zaverecne-zkousky/pedagogick-portfolio>

### 2.1.2. Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity v Brně

Studium Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity tvoří:

- Pedagogicko-psychologické disciplíny
- Předmětové didaktiky
- Praktická příprava laboratorní (cvičení, praktika) a terénní (průběžné a souvislé praxe různého tematického zaměření v cvičných školách)
- Odborné teoretické základy (mateřský jazyk, matematika, přírodovědné a společenskovední předměty)
- Studium jednoho cizího jazyka (angličtina, němčina, francouzština, ruština)

Základní studium může být prohlubováno studiem specializace dle nabídky příslušných kateder, což ale probíhá podle samostatného studijního programu nad rámec základního studia. Specifikou studia je studium jednoho cizího jazyka, které připraví učitele pro plně kvalifikovanou výuku tohoto jazyka ve všech ročnících 1. stupně ZŠ.<sup>7</sup>

Státní závěrečná zkouška z oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ se na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity skládá z těchto ústních zkoušek:

- Pedagogika a psychologie
- Český jazyk a literatura
- Matematika s didaktikou
- Cizí jazyk s didaktikou
- Obhajoba diplomové práce<sup>8</sup>

---

<sup>7</sup> Časový plán prezenčního magisterského studia Učitelství pro 1. stupeň základní školy. *Katedra primární pedagogiky PdF MU* [online]. [cit. 2014-01-23]. Dostupné z: [http://www.ped.muni.cz/wprimped/orlzs/cas\\_pl\\_mag\\_prez.htm](http://www.ped.muni.cz/wprimped/orlzs/cas_pl_mag_prez.htm)

<sup>8</sup> Rozpis SZZ - učitelství pro 1. stupeň ZŠ - prezenční studium - únor 2014. *IS MUNI* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: [http://is.muni.cz/do/ped/stud/har/SZZ\\_P\\_13/Ucitel.pro\\_1.st.\\_unor2014.docx](http://is.muni.cz/do/ped/stud/har/SZZ_P_13/Ucitel.pro_1.st._unor2014.docx)

### **2.1.3. Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích**

Studium Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity tvoří:

- Disciplíny pedagogicko-psychologické
- Disciplíny naukové
- Disciplíny expresivně-kreativní
- Oborové didaktiky
- Pedagogické praxe

Absolventi studia si osvojí základy kompetencí odborně předmětových, psychologických, pedagogicko-didaktických, komunikativních, poradenských a konzultačních, budou mít předpoklady pro další profesionální růst. Specifikou studia je studium anglického jazyka a tedy i kompetence absolventa pro výuku anglického jazyka v odpovídajícím věkovém rozpětí žáků.<sup>9</sup>

Státní závěrečná zkouška z oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ se na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity skládá z těchto ústních zkoušek:

- Pedagogika a psychologie
- Český jazyk a literatura s didaktikou
- Matematika s didaktikou
- Obhajoba diplomové práce<sup>10</sup>

---

<sup>9</sup> Učitelství pro 1. stupeň základních škol. *Pedagogická fakulta JČU* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: [http://www.pf.jcu.cz/education/applicants/p\\_1stzs.php](http://www.pf.jcu.cz/education/applicants/p_1stzs.php)

<sup>10</sup> Přihláška k SZZ v termínu 3. 2. - 14. 2. 2014. *Pedagogická fakulta JČU* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: [http://www.pf.jcu.cz/structure/other\\_departments/studijni\\_oddeleni/szz\\_2.php?obor\\_id=75](http://www.pf.jcu.cz/structure/other_departments/studijni_oddeleni/szz_2.php?obor_id=75)



## 2.1.4. Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

Studium Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové klade důraz na:

- Pedagogické a psychologické disciplíny
- Jazyková a informačně-technologická příprava
- Rozvoj kreativity a dovedností potřebných pro praktickou činnost hudební, výtvarnou, tělesnou, technickou apod.
- Praxe
- Volitelný modul rozšiřující kvalifikaci studenta (anglický jazyk, ruský jazyk, dramatická výchova a alternativní vzdělávání, informační technologie a technická výchova, hudební výchova, tělesná výchova, výtvarná výchova, speciální pedagogika) <sup>11</sup>

Státní závěrečná zkouška z oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ se na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové skládá z těchto ústních zkoušek:

- Pedagogika a psychologie pro učitele
- Český jazyk s didaktikou
- Matematika s didaktikou
- Obhajoba diplomové práce
- Volitelná státní závěrečná zkouška (Anglický jazyk s didaktikou, Francouzský jazyk s didaktikou, Dramatická výchova s didaktikou a alternativní vzdělávací koncepce, Speciální pedagogika mladšího školního věku, Hudební výchova s didaktikou, Tělesná výchova s didaktikou, Výtvarná výchova s didaktikou, Informační technologie)

---

<sup>11</sup> Studijní obory UHK - P-ZS1. *Univerzita Hradec Králové* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/studium/studijni-obory/standardni-studium/Lists/Studijn%20obory%20UHK/DispForm.aspx?ID=111>

### **2.1.5. Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická Technické univerzity v Liberci**

Studium Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na Fakultě přírodovědně-humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci tvoří:

- Základní studium učitelství pro 1. stupeň základní školy
- Prohloubené studium ve specializacích (specifické poruchy učení a chování, český jazyk, anglický jazyk s didaktikou, německý jazyk s didaktikou, matematika, hudební výchova, výtvarná výchova)

Studium je specifické svou širokou nabídkou specializačního studia. Zajímavá je specializace na specifické poruchy učení a chování.<sup>12</sup>

Státní závěrečná zkouška z oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ se na Fakultě přírodovědně-humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci skládá z těchto ústních zkoušek:

- Pedagogika a psychologie
- Český jazyk a literatura
- Matematika
- Specializační předmět (anglický jazyk, německý jazyk, tělesná výchova, výtvarná výchova, hudební výchova, specifické poruchy učení a chování)
- Obhajoba diplomové práce<sup>13</sup>

---

<sup>12</sup> O katedře. *Katedra primárního vzdělávání FP TUL* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: <https://kpv.fp.tul.cz/o-katedre>

<sup>13</sup> Magisterské - okruh otázek studijního oboru. *Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická TUL* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: <http://www.fp.tul.cz/student/szz/okruhy-otazek/category/magisterske-studium>

### 2.1.6. Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Studium Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého zahrnuje:

- Modul pedagogický a psychologický
- Modul předmětový včetně předmětových didaktik
- Modul všeobecný
- Modul praxí

Těžiště je v pedagogicko-psychologické a oborově-didaktické přípravě, významnou součástí je pedagogická praxe. Důraz je kladen na přípravu v oblasti cizojazyčného vyučování a didaktiky cizího jazyka pro děti mladšího školního věku, a to po celou dobu studia. Student se může dále profilovat volbou volitelných předmětů zařazených do jednotlivých modulů zaměřených na studium výchov (hudební, tělesné, výtvarné a technické a informační). Pedagogická fakulta je specifická svou nabídkou studijního oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ v kombinaci se speciální pedagogikou.<sup>14 15</sup>

Státní závěrečná zkouška z oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ se na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého skládá z těchto ústních zkoušek:

- Pedagogika 1. stupně ZŠ
- Český jazyk s didaktikou
- Matematika s didaktikou
- Obhajoba diplomové práce<sup>16</sup>

---

<sup>14</sup> Studijní obory: Učitelství pro 1. stupeň základní školy. *Pedagogická fakulta UPOL* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: <http://www.pdf.upol.cz/skupiny/zajemcum-o-studium/bakalarske-a-magisterske-studium/studijni-obory/obor/ucitelstvi-pro-1-stupen-zakladni-skoly/>

<sup>15</sup> Studijní obory: Učitelství pro 1. stupeň ZŠ a speciální pedagogika. *Pedagogická fakulta UPOL* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: <http://www.pdf.upol.cz/skupiny/zajemcum-o-studium/bakalarske-a-magisterske-studium/studijni-obory/obor/ucitelstvi-pro-1-stupen-zs-a-specialni-pedagogika/>

<sup>16</sup> SZZ 2012: Učitelství pro 1. stupeň ZŠ. *Katedra primární a preprimární pedagogiky PdF UPOL* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: [http://kpv.upol.cz/download/2011/Terminy\\_SZZ\\_leden-unor\\_2011-2012.pdf](http://kpv.upol.cz/download/2011/Terminy_SZZ_leden-unor_2011-2012.pdf)

### 2.1.7. Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě

Studium Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na Pedagogické fakultě Ostravské univerzity tvoří předměty různých oborů:

- Vědní obory
- Umělecké obory
- Sportovní obory
- Filosofické obory

Fakulta si pojmenovává osm cílových učitelských kompetencí studenta učitelství pro primární vzdělávání, což pomáhá utvářet proporce kurikula (Kompetence vývojově reflektivní, diagnostické a pomáhající dítěti v roli žáka, Kompetence sebereflektivní, Kompetence sociálně vztahové, Kompetence předmětově diagnostická, Kompetence předmětově didaktická, Kompetence projektivní tvořivosti, Kompetence pedagogicko-výzkumné, Kompetence decizní a pedagogicko-organizační a řídicí proces primárního vzdělávání).<sup>17</sup>

Státní závěrečná zkouška z oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ se na Pedagogické fakultě Ostravské univerzity skládá z těchto ústních zkoušek:

- Pedagogika a psychologie
- Český jazyk s didaktikou
- Matematika s didaktikou
- Obhajoba diplomové práce<sup>18</sup>

---

<sup>17</sup> Programy a obory: Učitelství pro 1. stupeň základních škol. *Portál ostravské univerzity* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: [https://portal.osu.cz/wps/portal!/ut/p/b1/jY\\_bUoMwEEC\\_pV-QEEoSHrdATRCQWyrwwqA4Tpm2OB](https://portal.osu.cz/wps/portal!/ut/p/b1/jY_bUoMwEEC_pV-QEEoSHrdATRCQWyrwwqA4Tpm2OB)

<sup>18</sup> Vizualizace studijního plánu: Učitelství pro 1. stupeň základních škol. *Portál ostravské univerzity* [online]. [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: [https://portal.osu.cz/wps/portal!/ut/p/b1/jY\\_RTonaEEU\\_aYeFwvI4ApVFWIFdFHghqI0paYsxayl8vWj7oqa18zKZ5JzJvaQmlcEMx3Vtk5GS1Lt2v35t9brftZuvu7Ybz8Xc59HCuHfRBx5ELMMFp2DRGah-AMiDGUiPj1NGgTIX-](https://portal.osu.cz/wps/portal!/ut/p/b1/jY_RTonaEEU_aYeFwvI4ApVFWIFdFHghqI0paYsxayl8vWj7oqa18zKZ5JzJvaQmlcEMx3Vtk5GS1Lt2v35t9brftZuvu7Ybz8Xc59HCuHfRBx5ELMMFp2DRGah-AMiDGUiPj1NGgTIX-)

### 2.1.8. Fakulta pedagogická Západočeské univerzity v Plzni

Studium Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na Fakultě pedagogické Západočeské univerzity tvoří oblasti:

- Oblast odborná
- Oblast pedagogicko-psychologická
- Oblast sociální
- Oblast didaktická

V rámci výběrových předmětů může student volit certifikované programy prohlubující studium. Specifikem studia je vybavenost absolventa aktivními komunikačními kompetencemi minimálně v jednom světovém jazyce.<sup>19</sup>

Státní závěrečná zkouška z oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ se na Pedagogické fakultě Západočeské univerzity skládá z těchto ústních zkoušek:

- Pedagogika a psychologie
- Český jazyk a literatura s didaktikou
- Matematika s didaktikou
- Obhajoba diplomové práce<sup>20</sup>

---

<sup>19</sup> Učitelství pro 1. stupeň ZŠ. *Fakulta pedagogická ZČU* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: <http://fpe.zcu.cz/study/applicants/master/2725.html>

<sup>20</sup> Státní zkušební komise pro podzimní termín SZZ 2012/2013. *Fakulta pedagogická ZČU* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: [http://fpe.zcu.cz/study/pro\\_studenty/szz/stare2.pdf](http://fpe.zcu.cz/study/pro_studenty/szz/stare2.pdf)

### **2.1.9. Pedagogická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem**

Studium Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na Pedagogické fakultě Univerzity Jana Evangelisty Purkyně tvoří:

- předměty univerzitního základu (filosofie, etika, národní dějiny, biologie dítěte, aj.)
- oborové didaktiky (didaktiky prvouky, vlastivědy, přírodovědy, pěstitelských a praktických činností, aj.)
- oborové předměty (sexuální výchova, zdravotní výchova a zdravotnické dovednosti, poznávání přírody a práce s přírodninami, environmentální výchova)
- aplikované pedagogické disciplíny (primární pedagogika, didaktika primárního vzdělávání, komunikativní dovednosti, osobnostní a sociální rozvoj)

Významnou součástí studia jsou také praxe. Kromě studijního oboru Učitelství pro 1. stupeň základních škol nabízí fakulta i studium oborů Učitelství pro 1. stupeň základních škol a speciální školy a Učitelství pro 1. stupeň základních škol a anglický jazyk.<sup>21 22</sup>

Státní závěrečná zkouška z oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ se na Pedagogické fakultě Univerzity Jana Evangelisty Purkyně skládá z těchto ústních zkoušek:

- Pedagogika a psychologie
- Český jazyk a literatura s didaktikou
- Matematika s didaktikou
- Obhajoba diplomové práce

---

<sup>21</sup> Katedra preprimárního a primárního vzdělávání. *Pedagogická fakulta UJEP* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: [http://www.pf.ujep.cz/index.php?option=com\\_content&view=article&id=332:preprimarni-a-primarni-vzdelavani&catid=86:kpv42&Itemid=1005](http://www.pf.ujep.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=332:preprimarni-a-primarni-vzdelavani&catid=86:kpv42&Itemid=1005)

<sup>22</sup> Oddělení preprimární a primární pedagogiky. *Pedagogická fakulta UJEP* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: [http://www.pf.ujep.cz/index.php?option=com\\_content&view=article&id=2075&Itemid=740](http://www.pf.ujep.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=2075&Itemid=740)

### **2.1.10. Shrnutí**

Cílem pedagogických fakult je samozřejmě celková připravenost absolventa k vykonávání učitelského povolání na prvním stupni základních škol, tzn. vybavenost absolventa potřebnými klíčovými kompetencemi. K těm, vzhledem k neexistenci standardu kvality profese učitele, zatím přistupuje každá instituce dle svého uvážení.

Těžištěm studia Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na českých pedagogických fakultách jsou ale vždy disciplíny pedagogicko-psychologické, oborově-didaktické a praxe. Avšak jednotlivé předměty a způsoby jejich výuky se mohou lišit. Stejně tak i další příležitosti k profesionálnímu rozvoji, které fakulty nabízí svým studentům dle svých cílů a možností (studium cizích jazyků, speciální pedagogiky, výtvarné, hudební, tělesné a dramatické výchovy, informačních technologií atd.).

Studium je vždy zakončeno státní závěrečnou zkouškou z pedagogiky (a psychologie), českého jazyka (a literatury) s didaktikou, matematiky s didaktikou a obhajobou diplomové práce. V některých případech je součástí i zkouška ze specializačního předmětu.

## **2.2. Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na PedF UK**

### **2.2.1. Studijní plán**

Protože jsem studentkou Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, tato kapitola je zaměřena na studium oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ právě v Praze. Čerpám ze svých vlastních zkušeností a také z dokumentů Pedagogické fakulty UK.

Studium oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ je koncipováno jako šest provázaných celků. Jádrem studia jsou pedagogicko-psychologické kurzy, oborové didaktiky a praxe. Praxe je do jednotlivých oblastí začleněna (zejména pedagogicko-psychologické kurzy, oborové didaktiky a specializace uvádějí studenty kromě teorie i do praxe). V této kapitole je však problematice praxe věnována zvláštní kapitola.

#### **2.2.1.1. Modul univerzitního základu**

Mezi kurzy univerzitního základu patří předměty Osobnostní a sociální výchova, Rétorika, Pragmatika pro učitele, Mediální výchova, Úvod do filosofického diskurzu či Profesní etika. Pozornost je jim věnována hlavně v začátku studia a jejich cílem je rozvíjet všeobecné vzdělání, kulturu mluveného projevu a diskurzivní myšlení.

#### **2.2.1.2. Pedagogicko-psychologický modul**

Po celých pět let se studiem prolínají pedagogické a psychologické disciplíny. Na ty je největší důraz v prvních třech letech učitelské přípravy, poté již ustupují oborovým didaktikám a pedagogickým praxím.

V prvním roce studia jsou studenti seznamováni s pedagogikou a její historií, s psychologií osobnosti a vývojovou psychologií (předměty Dějiny pedagogiky, Úvod do pedagogiky, Psychologie osobnosti a Ontogenetická psychologie).

Ve druhém ročníku se pedagogické i psychologické disciplíny více orientují na znalosti a dovednosti potřebné pro výkon budoucí profese studentů. Pozornost je věnována srovnávací pedagogice, základním didaktickým problémům a základní problematice v oblasti pedagogické a sociální psychologie (předměty Komparativní pedagogika, Didaktika 1. stupně ZŠ a Psychologie pedagogická a sociální).



Ve třetím ročníku projdou studenti kurzem speciální pedagogiky, pedagogického výzkumu a didaktiky zaměřené na první ročník základní školy (předměty Kurz speciální pedagogiky, Pedagogický výzkum, Didaktika rozvoje počáteční gramotnosti s praxí). Čeká je také poslední kurz psychologie (předmět Patopsychologie se zaměřením na předškolní a mladší školní věk).

Ve čtvrtém roku studia je okruh pedagogiky zúžen jen na jediný předmět Organizace a řízení.

V pátém ročníku se studenti zabývají aktuálními otázkami pedagogiky, jako mediální výchova, klíčové kompetence k učení, práva dítěte, podpora dětí s překážkami v učení, nadaný žák či program RWCT (předmět Aktuální otázky pedagogiky).

#### **2.2.1.3. Předmětový modul**

Cílem je dát studentům odborný základ v jednotlivých předmětech – český jazyk, matematika, přírodověda, vlastivěda, hudební, výtvarná a tělesná výchova.

**Český jazyk.** První rok studia je zaměřen na studium současného českého jazyka (předměty Úvod do studia ČJ a Současný český jazyk). Ve druhém ročníku je důraz spíše na literaturu (předměty Teorie literatury a Literatura pro děti). Třetím rokem studium českého jazyka a literatury vrcholí (předměty Vývoj českého jazyka a Literární výchova a čtení na 1. stupni). Dosavadní studium je zakončeno Soubornou odbornou zkouškou z českého jazyka pro 1. stupeň ZŠ. Tato zkouška bývá pro mnoho studentů nejobávanější a nejnáročnější částí studia. A ve čtvrtém roce je studium českého jazyka a literatury zakončeno předmětem Čeština jako druhý jazyk.

**Matematika.** Po dobu prvního roku studia jsou studenti uváděni do matematiky podle metody pana profesora Milana Hejného, která je většině studentů neznámá (předmět Úvod do studia matematiky). Ve druhém roce je studium zaměřeno na dvě matematické disciplíny (předměty Aritmetika a Geometrie) a v roce třetím se studuje předmět Metody řešení matematických úloh.

**Člověk a jeho svět.** V prvním ročníku jsou studenti vyučováni vývojové biologii (předmět Vývojová biologie a zdravotní výchova).

**Hudební výchova.** V rámci hudební výchovy je v prvním ročníku vyučován Hudebně-výchovný seminář, který studenty uvádí do základů hudební nauky. Předmět Pohybová výchova a orffovské nástroje následuje ve druhém roce studia.

**Výtvarná výchova.** Studium výtvarné výchovy začíná hned v prvním ročníku předmětem Výtvarná kultura a výchova, na to navazuje předmět Výtvarné explorační plošné a ve druhém ročníku i Výtvarné explorační prostorové.

**Tělesná výchova.** Z esteticko-výchovných předmětů klade na studenty největší nároky studium tělesné výchovy, které v prvním ročníku zahrnuje předměty Plavání, Fyziologické a anatomické základy pohybu, Zdravotní tělesná výchova a Pohybové a sportovní hry, ve druhém ročníku předměty Gymnastika a Atletika. Součástí jsou také týdenní sportovní kurzy, v prvním roce studia TV letní kurz (letní sporty) a ve druhém TV zimní kurz (lyžování). Vše je zakončeno zkouškou Dovednostní minimum ze všech sportů, kde studenti prokazují určité sportovní dovednosti v rozsahu 1. stupně ZŠ.

#### **2.2.1.4. Modul oborových didaktik**

Výuka oborových didaktik probíhá zejména ve čtvrtém ročníku. Jejím cílem je rozvíjet didaktické dovednosti v jednotlivých oborech a studenty tak uvádět do teorie i praxe.

V rámci českého jazyka a literatury studenti ve čtvrtém ročníku absolvují didaktiku obou oborů a s ní spojenou praxi na základních školách (předměty Didaktika ČJ s praxí a Didaktika literární výchovy s praxí).

S didaktikou matematiky se začíná již ve třetím ročníku. Teprve ale v ročníku čtvrtém se studenti od teorie dostávají k praxi a sami vyučují na základních školách (předmět Didaktika matematiky s praxí).

Didaktika přírodovědy spojená s praxí je vyučována ve třetím roce studia (předmět Poznávání přírody s didaktikou). O rok později probíhá Didaktika vlastivědy, tentokrát bez praxe.

Ve druhém ročníku studenti projdou didaktikami esteticko-výchovných předmětů, avšak bez praxe v základních školách (předměty Didaktika HV, Didaktika TV s praxí, Didaktika VV).

#### **2.2.1.5. Specializační modul**

Každý student Učitelství pro 1. stupeň ZŠ si během studia volí jednu specializaci. Tou může být buď jeden z cizích jazyků, nebo jeden z esteticko-výchovných předmětů, avšak některé specializace nemohou být z důvodu

malého zájmu otevřeny. Z cizích jazyků jsou v nabídce jazyk anglický, francouzský a německý. Jeho volbu musí student učinit hned na začátku studia a věnuje se mu celých pět let. Z esteticko-výchovných předmětů jsou nabízeny hudební výchova, výtvarná výchova, tělesná výchova a dramatická výchova. Student si jednu z výchov volí ve druhém ročníku a studuje ji od třetího do pátého ročníku. Součástí všech specializací jsou i praxe na základních školách. Ze zvolené specializace student skládá státní závěrečnou zkoušku.

#### **2.2.1.6. Prohlubující modul**

Prohlubující kurzy slouží k individuální profilaci studia. Jedná se o povinně volitelné kurzy, kde si student z každého ze čtyř okruhů (mezi které patří Modul univerzitního základu I, II, III a Prohlubující modul) volí alespoň jeden předmět.

Modul univerzitního základu I obsahuje předměty Úvod do sociologie, Úvod do politologie a Úvod do ekonomie. Modul univerzitního základu II obsahuje cizí jazyky, tedy předměty Angličtina a Němčina. Modul univerzitního základu III obsahuje české dějiny (předmět České dějiny v kontextu světových pro 1. st. ZŠ a NŠ) a informační technologie zaměřené na první stupeň základních škol (předměty Úvod do informačních a komunikačních technologií pro 1. st. ZŠ, Zpracování a prezentace dat na počítači pro 1. st. ZŠ, Grafika na počítači pro 1. st. ZŠ a Internet jako informační a komunikační prostředí pro 1. st. ZŠ).

Prohlubující modul si studenti volí a absolvují ve čtvrtém ročníku. Vybírají si ucelenou soustavu kurzů v rámci jednoho oboru, kterými jsou Výchova ke zdraví, Didaktická informační technologie na ZŠ, Matematika s didaktikou, Primární pedagogika a Český jazyk s didaktikou. Nicméně nabízeny a otvírány jsou většinou jen některé obory z důvodu nenaplněné kapacity. V rámci každého oboru student absolvuje tři předměty v zimním a tři předměty v letním semestru.<sup>23</sup>

---

<sup>23</sup> Studijní program M7503: Učitelství pro základní školy: Studijní obor 7503T047: Učitelství pro 1. stupeň základní školy. *PedF Karolínka – Studijní plány 2013/2014* [online]. 2012 [cit. 2014-02-03]. Dostupné z: <http://userweb.pedf.cuni.cz/kch/karolinka/2012/OM1S0006.html>

### 2.2.1.7. Praxe

V prvním ročníku studenti absolvují předmět Úvodní pedagogický kurz s praxí. Jedná se o týdenní náslechovou praxi na vybrané základní škole, která je koncipována jako „otevření problematiky výchovně vzdělávacího procesu na 1. stupni ZŠ, seznámení s aktuální praxí, příležitost pro hledání otázek pro svůj osobní růst, vstup do učitelské profese a motivace pro studium“ (KPPG PedF UK [online]). Skupiny po zhruba osmnácti studentech se rozdělí do fakultních základních škol, kde se dále dělí do pětičlenných skupin a v nich poté hospitují ve třídách prvního stupně pod vedením vyučujícího z pedagogické fakulty.<sup>24</sup>

Ve druhém ročníku probíhá každé úterý pod vedením vyučujícího z pedagogické fakulty předmět Učitelské praktikum. V zimním semestru skupiny studentů navštěvují různé základní fakultní školy, setkávají se s vedením škol, učiteli i žáky, hospitují v hodinách a své zkušenosti reflektují a zaznamenávají do deníku. V letním semestru už probíhá Učitelské praktikum na jedné základní škole, kde jsou studenti rozděleni po tříčlenných skupinách do tříd. V té studenti zprvu hospitují, později sami vyučují a sledují výuku kolegyně.<sup>25 26</sup>

Ve třetím ročníku studenti vykonávají předmět Souvislá pedagogická praxe v 1. ročníku ZŠ. Jedná se o týdenní praxi v první třídě během prvního školního týdne v září. Studenti si tentokrát základní školu vybírají sami dle svých preferencí. Studenti se orientují na zvláštnosti práce v prvním ročníku základní školy, hospitují, asistují i sami vyučují.<sup>27</sup>

Ve čtvrtém (a částečně i ve třetím) roku studia se uskutečňují praxe oborových didaktik, které jsou zajišťovány příslušnými katedrami daného oboru. Jedná se o český jazyk, literaturu, matematiku a přírodovědu (předměty Didaktika ČJ s praxí, Didaktika literární výchovy s praxí, Didaktika matematiky s praxí a Poznávání přírody

---

<sup>24</sup> Úvodní pedagogický kurz s praxí. *Katedra primární pedagogiky PedF UK* [online]. 2013 [cit. 2014-02-03]. Dostupné z: <http://kppg.pedf.cuni.cz/studium/uitelstv-pro-1-stupe-mgr/pedagogick-praxe-prezenn/uvodni-pedagogicky-kurz-s-praxi>

<sup>25</sup> Učitelské praktikum I. *Katedra primární pedagogiky PedF UK* [online]. 2013 [cit. 2014-02-03]. Dostupné z: <http://kppg.pedf.cuni.cz/studium/uitelstv-pro-1-stupe-mgr/pedagogick-praxe-prezenn/uitelsk-praktikum-i>

<sup>26</sup> Učitelské praktikum II. *Katedra primární pedagogiky PedF UK* [online]. 2013 [cit. 2014-02-03]. Dostupné z: <http://kppg.pedf.cuni.cz/studium/uitelstv-pro-1-stupe-mgr/pedagogick-praxe-prezenn/uitelsk-praktikum-ii>

<sup>27</sup> Souvislá pedagogická praxe v 1. ročníku ZŠ. *Katedra primární pedagogiky PedF UK* [online]. 2013 [cit. 2014-02-03]. Dostupné z: <http://kppg.pedf.cuni.cz/studium/uitelstv-pro-1-stupe-mgr/pedagogick-praxe-prezenn/souvisl-pedagogick-praxe-v-1-ronku>

s didaktikou). Praxe probíhají tak, že se studenti rozdělí k fakultním vyučujícím, se kterými po celý semestr navštěvují jednu třídu ve vybrané škole. První hodina bývá náslechová, ty následující již vyučují sami studenti, buď samostatně, nebo ve dvojicích. Vzhledem k početným skupinám studentů a malé časové dotaci praxí oborových didaktik nemají většinou studenti možnost odučit více než jednu vyučovací hodinu za semestr.

V posledním, pátém ročníku mají studenti předmět Souvislá pedagogická praxe. Studenti se po cca čtyřech zapiší k vysokoškolským učitelům, kteří zajišťují praxi u fakultních učitelů v základních fakultních školách. Studenti vykonávají praxi v určené třídě prvního stupně ve dvojicích. Ve vyučování se mohou střídat po jednotlivých hodinách, dnech či týdnech dle domluvy s vedoucím pedagogické praxe. Cílem souvislé pedagogické praxe je „rozvíjet učitelské kompetence v celém rozsahu, konstituovat osobitý vyučovací styl studenta/studentky, získat zkušenosti s výukou v celém kontextu fungování třídy a školy, ověřit si úroveň začátečnické učitelské způsobilosti a stanovit si cíle a úkoly dalšího profesního růstu“ (KPPG PedF UK [online]). Studenti během praxe hospitují, vyučují, reflektují, plánují, účastní se aktivit ve škole (jako jsou pedagogické porady, třídní schůzky, celoškolní akce apod.) a seznamují se se školním vzdělávacím programem a dalšími důležitými školními materiály. Po absolvování Souvislé pedagogické praxe studenti vypracovávají sebehodnocení k sedmi oblastem: Plánování výuky, Komunikace a vytváření prostředí pro učení, Řízení učebních procesů, Hodnocení žáků, Reflexe výuky, Kontext výuky, Profesní rozvoj. Studenta zde hodnotí také vedoucí praxe z pedagogické fakulty a fakultní učitel. Tento dokument, který se jmenuje Soubor kvalit studentovy práce na pedagogické praxi, student předkládá u státních závěrečných zkoušek z pedagogiky.<sup>28 29</sup>

Z výše popsaného je patrné, že se pedagogická praxe na Pedagogické fakultě UK prolínají všemi pěti lety studia a postupně graduji. Na všech praxích se studenti z počátku věnují náslechům a sběru důležitých informací ohledně třídy a školy, poté již sami vyučují. Mezistupněm může být asistentská práce ve třídách. Studenti se během praxí setkávají s různými, i alternativními, typy škol, vedou debaty s učiteli tříd

---

<sup>28</sup> Souvislá pedagogická praxe I. *Katedra primární pedagogiky PedF UK* [online]. 2013 [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://kppg.pedf.cuni.cz/studium/uitelstv-pro-1-stupe-mgr/pedagogick-praxe-prezenn/souvisla-pedagogicka-praxe-i>

<sup>29</sup> Souvislá pedagogická praxe II. *Katedra primární pedagogiky PedF UK* [online]. 2013 [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://kppg.pedf.cuni.cz/studium/uitelstv-pro-1-stupe-mgr/pedagogick-praxe-prezenn/souvisl-pedagogick-praxe-ii>

i vedením škol. Po celou dobu si studenti vedou pedagogický deník, do kterého zaznamenávají svá očekávání, údaje o školách, třídách i žácích, náslechy, přípravy, výukové materiály, reflexe a hodnocení.<sup>30</sup>

V rámci některých pedagogických praxí, obzvláště těch oborově-didaktických, ale nemají studenti možnost se příliš realizovat, neboť mají praxe malou časovou dotaci, probíhají v příliš početných skupinách a o výuku se studenti dělí s kolegou. Tak se z učícího studenta stává pozorovatel, jehož největší aktivitou je reflektování výstupu svých spolužáků. Příčinou může být striktní oddělení jednotlivých praxí, z nichž každou zaštiťuje jiná katedra a jiný vyučující a z nich každá probíhá na jiné škole a v jiné třídě. Praxe tak spolu nijak nesouvisí a znalosti a dovednosti na praxích získané nejsou propojovány.

---

<sup>30</sup> Pedagogická praxe v prezenčním studiu. *Katedra primární pedagogiky PedF UK* [online]. 2013 [cit. 2014-02-03]. Dostupné z: <http://kppg.pedf.cuni.cz/studium/uitelstv-pro-1-stupe-mgr/pedagogick-praxe-prezenn>

### 2.2.2. Vztah teorie a praxe

Jak spolu na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy souvisí teoretické kurzy a praktická příprava je již možná částečně znát z výše popsaného průběhu studia. V této kapitole bych se ale provázanosti teorie a praxe chtěla věnovat detailněji. Vycházím zejména ze sylabů jednotlivých kurzů a opět z vlastní zkušenosti.

V prvním ročníku je kladen největší důraz na teorii. Avšak hned v úvodu studia jsou studenti vtaženi do učitelské profese a seznámeni s aktuální praxí v rámci týdenního náslechu na základní škole. Na tuto zkušenost navazuje předmět Úvod do pedagogiky, kde jsou objasňovány základní pedagogické problematiky. Studenti tak mají možnost osvojit si základní pedagogickou terminologii a zorientovat se v obecné pedagogice.

Po celou dobu druhého roku studia se spolu prolínají kurzy Učitelské praktikum a Didaktika 1. stupně ZŠ. Každé úterý studenti absolvují dopoledne praxi na základní škole, kde nejdříve hospitují a poté sami vyučují, a odpoledne teoretický kurz, který navazuje na prožité dopoledne a dále se zaměřuje na základní didaktické problémy a témata. To vše pod vedením jednoho vyučujícího z pedagogické fakulty.

Třetí ročník začíná studentům Souvislou pedagogickou praxí v 1. ročníku ZŠ. Na ní navazuje teoretický kurz Didaktika rozvoje počáteční gramotnosti s praxí. Po osobní zkušenosti se zvláštnostmi práce v první třídě si studenti získané poznatky obohacují a systematizují v teoretickém předmětu, kde se také seznamují s dalšími tématy, problémy a metodami potřebnými pro výkon práce učitele primární školy.

Třetí, ale zejména čtvrtý ročník je specifický svým zaměřením na přípravu studentů na jejich vstup do učitelské praxe v oblasti vyučování jednotlivých předmětů, tedy orientací na didaktiku jednotlivých předmětů a k ní se vážící praxe.

Jedná se o Poznávání přírody s didaktikou, kdy se studenti v zimním semestru seznamují se základy botaniky, geologie, zoologie a etologie, s environmentální výchovou, přírodovědným vzděláváním v Rámcovém vzdělávacím programu a didaktickými metodami a organizačními formami vyučování v prvouce a přírodovědě. Získané znalosti a dovednosti studenti aplikují v letním semestru na praxi v základní škole.

Dále jde o předmět Didaktika matematiky s praxí, který trvá tři semestry a skládá se z teoretických přednášek, praktických seminářů a praxí na základní škole. Nejprve se studenti vzdělávají v oblasti didaktiky aritmetiky a poté didaktiky geometrie. Poslední stádium kurzu je zaměřeno na hlubší porozumění studia didaktiky matematiky a předpokládá od studentů propojení poznatků a zkušeností ze studia pedagogických a psychologických disciplín, matematiky a její didaktiky a praxe.

Dalším předmětem je Didaktika ČJ s praxí, kde se studenti zabývají obsahem, organizací, formami práce ve vyučování českého jazyka, specifikem vyučovacího procesu v předmětu český jazyk a přípravou a realizací hodiny ČJ na 1. stupni ZŠ. Studenti vždy dopoledne absolvují praxi v základní škole a poté v rámci semináře proběhne reflexe i teoretická výuka.

Posledním předmětem z této oblasti předmětových didaktik s praxí je Didaktika literární výchovy s praxí. Studenti se učí uplatňovat dosud naučené poznatky z literární výchovy, připravovat a realizovat plán hodiny, konzultovat, reflektovat a to vše ověřovat pomocí přímých výstupů ve třídě.

A v pátém ročníku studenti absolvují Souvislou pedagogickou praxi, která zakončuje celé pětileté studium. Praxe podporuje kultivaci osobitého pojetí výuky, které je teoreticky podložené a argumentované (studenti vychází z absolvovaných kurzů a uplatňují tak své znalosti a dovednosti nabyté během studia, dovedou srozumitelně vysvětlit a zdůvodnit své pojetí práce).<sup>31</sup>

Studenti jsou vedeni zkušenými vyučujícími z pedagogické fakulty a proškolenými fakultními učiteli ze základních škol, takže se neustále prolíná teorie s praxí. Během praxí i teoretických kurzů pracují studenti se základními pedagogickými a didaktickými dokumenty a materiály (odborná literatura, rámcový vzdělávací program, učebnice, metodiky apod.). Veškeré praxe jsou reflektovány a hodnoceny a získané poznatky a dovednosti se tak usazují do teoretických znalostí studentů. Během teoretických kurzů jsou často využívány videonahrávky odučených hodin, což teoretické předměty posouvá do oblasti více praktické.

---

<sup>31</sup> *Studijní informační systém* [online]. 2013 [cit. 2014-02-09]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/studium/>



### **2.2.3. Specializace Dramatická výchova**

Pedagogická fakulta UK je zajímavá svou nabídkou specializačního studia v rámci cizích jazyků nebo esteticko-výchovných předmětů. Jedním z nich je dramatická výchova, jejíž studium je detailněji popsáno v této kapitole. Zdrojem jsou materiály oddělení dramatické výchovy z katedry primární pedagogiky na Pedagogické fakultě UK, ale také mé vlastní zkušenosti, neboť tuto specializaci jsem si pro svou profilaci studia vybrala.

Dramatická výchova je jedním z nejkompexnějších oborů estetické výchovy. Jejím cílem je budování pozitivního vztahu k divadelnímu umění, získávání divadelních dovedností a osobnostně-sociální rozvoj jedince prostřednictvím postupů a prvků dramatického umění. Pozornost je soustředěna zejména na lidské jednání a mezilidské vztahy. Žák je vzděláván celkově, je veden k hlubšímu chápání člověka, mezilidských vztahů, jednání lidí, je rozvíjena jeho tvořivost a empatie, jsou prohlubovány jeho schopnosti komunikovat a spolupracovat, je kultivován ve vyjadřování se slovem a pohybem. Učení, které v dramatické výchově vzniká přímým prožitkem a vlastní zkušeností, je trvalé a hluboké.

Dramatická výchova má v dnešní době velký potenciál a to si pravděpodobně uvědomují i studenti Učitelství pro 1. stupeň ZŠ – specializace Dramatická výchova je jednou z nejvíce volených specializací. I když absolventi nemohou ve své učitelské praxi vést hodiny dramatické výchovy, vždy se nabízí možnost využívat alespoň její metody a techniky v jiných předmětech. Studenti Učitelství pro 1. stupeň ZŠ již během studia nadšeně uplatňují osvojené metody a techniky dramatické výchovy v rámci svých výstupů na základních školách.

Koncepce specializace Dramatická výchova je mezi pedagogickými fakultami jednou z nejpropracovanějších. Studium trvá tři roky, během nichž studenti absolvují patnáct provázaných a na sebe navazujících kurzů. Důraz je kladen na proces dramatické výchovy v kontextu prvního stupně základní školy. Absolventi jsou způsobilí k vyučování povinného nebo volitelného předmětu dramatická výchova na prvním stupni základní školy, ale jelikož je dramatická výchova jako samostatný předmět na školách zatím spíše výjimkou, dává tato specializace svým studentům

možnost alespoň uplatňovat její metody při výuce jiných předmětů, například v předmětu člověk a jeho svět, literatura, český jazyk, ale i hudební nebo výtvarná výchova.

Během studia specializace se studenti seznamují s různými metodami a technikami dramatické výchovy jako průpravné hry a cvičení, improvizace, dramatická hra, strukturované drama, divadlo fórum, přednes, technika řeči, dětské divadlo, divadlo pro děti a cesty k rozvoji dětského diváctví. Děje se tak zejména prostřednictvím reflexe vlastní zkušenosti z činnostně pojaté výuky jednotlivých kurzů. Studenti sami nejdříve získávají zkušenosti s procesem dramatické výchovy, později plánují a realizují vlastní výukové celky se skupinou svých vrstevníků a nakonec i se skupinou dětí prvního stupně základní školy. Součástí studia je samozřejmě také praxe. Ta je v prvním ročníku specializace náslechová a v ročníku posledním vrcholí vlastním vedením hodin dramatické výchovy pod vedením zkušeného učitele dramatické výchovy. Studium povinných kurzů je doplněno nabídkou různých dílen, seminářů, workshopů a přehlídek, díky kterým mají studenti možnost seznámit se i s jinými způsoby práce a dalšími zajímavými osobnostmi.

Studenti specializace jsou v průběhu studia rozvíjeni v oblasti hlasové přípravy, interpretace uměleckého textu, v herních a hereckých dovednostech, v dovednosti plánovat a realizovat proces dramatické výchovy s konkrétní skupinou, ve znalostech z teorie oboru a v kompetencích souvisejících se specifickými rolmi pedagoga v kreativním procesu. Ze studentů se stávají učitelé, kteří motivují děti k tvorbě a její reflexi, k aktivnímu vztahu k procesu, respektují žákovu tvorbu, jsou citliví k jednotlivému dítěti a vědomě vytvářejí prosociální skupinové vazby. Stávají se spoluhráči či spolutvůrci, jsou schopni uplatnit postupy dramatických umění v edukačním procesu, pracovat s metodami navozování fikce prostřednictvím divadelních prostředků, využívat různé prostředky pro zpřítomnění fikce v herních činnostech a vést děti k reflektování zkušeností jako důležité cesty k tvorbě postojů a hodnot.

Studium je zakončeno státní závěrečnou zkouškou, jejíž součástí je obhajoba diplomového úkolu. Jedná se o šestihodinový projekt z dramatické výchovy na prvním

stupni základní školy, který student samostatně naplánuje, zrealizuje a svůj výstup nakonec reflektuje.<sup>32</sup>

Hodnotu specializace na dramatickou výchovu zvyšují i zkušenosti pedagogové, kteří na pedagogické fakultě působí. Patří k nim Doc. Mgr. Radek Marušák, doc. Jaroslav Provazník či Mgr. Radmila Svobodová. Jsou to lidé dlouhodobě se pohybující v oblasti dramatické výchovy, autoři mnohých publikací, vyučující na Divadelní fakultě AMU v Praze, kteří jsou opravdovými profesionály ve svém oboru.

Jak již bylo napsáno výše, učení vzniklé přímým prožitkem a vlastní zkušeností je trvalé a hluboké. To si na vlastní kůži mohou studenti specializace ověřit, protože za celé tři roky absolvují pouze jeden teoretický kurz. Ostatní kurzy jsou činnostního rázu, dle potřeby prokládané teoretickými a didaktickými poznatky. Pedagogové se studenty procházejí rozmanitými lekcemi dramatické výchovy, které jsou již několikrát zrealizované s dalšími skupinami dětí i dospělých. Kromě obrovského a pestrého zásobníku her i celých hodin dramatické výchovy jsou studentům osvětleny principy a postupy dramatické výchovy. A státní závěrečná zkouška? Je samozřejmě potřeba se na ni pečlivě připravit, a ačkoli mnozí studenti lamentují, že nic neumí, protože neměli teorii, opak je pravdou. Studenti záhy zjišťují, že se během tří let specializace na dramatickou výchovu naučili mnohem více, než si mysleli. Díky praktickým seminářům a výbornému vedení zkušenými pedagogy se všechny zkušenosti, poznatky a dovednosti vynořují na povrch a vzájemně se propojují, neboť to, co si osvojíme činností, si osvojíme trvale.

---

<sup>32</sup> Specializace dramatická výchova. Katedra primární pedagogiky PedF UK [online]. 2013 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://kppg.pedf.cuni.cz/studium/uitelstv-pro-1-stupe-mgr/dramatick-vchova>

#### 2.2.4. Matematika podle prof. Milana Hejného

Další zajímavou složkou studia Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na Pedagogické fakultě UK je matematika. Není to totiž „klasická“ matematika, jakou zná většina veřejnosti, ale je to nová metoda vyvinutá panem profesorem Milanem Hejným. V této kapitole je přiblížena jednak sama metoda, jednak její studium na pedagogické fakultě. Zdrojem jsou, kromě mých vlastních zkušeností, také materiály profesora Hejného.

Matematika profesora Milana Hejného nebo také Hejného metoda je netradiční způsob výuky matematiky. Tato matematika je založena na dvanácti principech, kterými jsou budování schémat, práce v prostředí, prolínání témat, rozvoj osobnosti, skutečná motivace, reálné zkušenosti, radost z matematiky, vlastní poznatek, role učitele, práce s chybou, přiměřené výzvy a podpora spolupráce. Díky těmto zásadám, které byly po dobu čtyřiceti let experimentálně ověřovány, dítě objevuje svět matematiky samo a s radostí. Žáci, kteří jsou této matematice vyučováni, navíc dosahují úspěchů v soutěžích a přijímacích zkouškách na školy.<sup>33</sup>

Hejného metodu, kterou používá již přes tři sta padesát škol v České republice a o kterou mají zájem další české i zahraniční školy, učí své studenty z devíti českých pedagogických fakult pouze dvě, pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Ostravské univerzity v Ostravě. V souvislosti se zaváděním metody do škol se v dnešní době velmi mnoho učitelů i celých učitelských sborů v této matematice školí. A tak mají studenti Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na Pedagogické fakultě UK značnou výhodu v tom, že je vzdělává sám zakladatel této metody a jeho tým a že si touto matematikou projdou již během svého studia.

S Hejného matematikou se studenti setkávají po celých pět let. V prvním ročníku se s metodou seznamují, a ačkoli se již také školí v důležitých znalostech, má první rok hodně motivační charakter. Negativní vztah k matematice totiž není mezi studenty učitelství výjimkou, avšak vyučující matematiky na Pedagogické fakultě UK se tento postoj snaží ovlivňovat a posilovat pozitivní přístup k ní. Však také jedním

---

<sup>33</sup> 12 klíčových principů. *Hejného metoda* [online]. 2014 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.h-mat.cz/principy>

z cílů předmětů je utváření pozitivního klimatu, odbourávání bariér a negativního postoje k matematice a budování kladného vztahu k ní.

V prvním ročníku se studenti zabývají úvodem do geometrie a aritmetiky a poznávají tak první prostředí specifická pro tuto metodu. Ve druhém ročníku se studenti dostávají hlouběji do problematiky aritmetiky a geometrie. Ve třetím ročníku řeší studenti matematické úlohy a dále už se po dobu jednoho a půl roku zabývají didaktikou matematiky, se kterou se pojí také praxe na základních školách.<sup>34</sup>

Studenti mají možnost se v Hejného matematice dále zdokonalovat a to díky prohlubujícímu modulu, který si volí pro čtvrtý ročník. Jedná se o soubor tří na sebe navazujících předmětů, kde se snoubí teorie s praxí. Studenti se zabývají mnohými činnostmi, například prozkoumávají učebnice matematiky, sledují videozáznamy hodin matematiky, diskutují, reflektují, hodnotí a vedou matematický kroužek pro žáky prvního stupně základní školy, při kterém se navzájem filmují a mají tak možnost se k odučeným hodinám vracet a znovu o nich rozmlouvat. Díky matematickému modulu mají opravdu možnost se hlouběji ponořit do problematiky matematiky profesora Hejného, vše ozkoušet v praxi a zároveň vztahovat k teorii.

Hejného metoda je matematikou velmi zajímavou a zábavnou, ale i přesto k ní někteří studenti hledají cestu obtížněji. Proto je výborné, že studenty jejich přípravou provází zkušený pedagogové, kteří dokážou zodpovědět nejasnosti, vyvrátit pochybnosti a ukázat, jak dobře tato metoda v praxi funguje. Studenti pak do svého povolání vkračují s nadšením a z Hejného metody obavy nemají. Naopak, těší se na to, až ji sami budou moci ve své budoucí třídě uplatnit.

---

<sup>34</sup> *Studijní informační systém* [online]. 2012 [cit. 2014-02-09]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/studium/>

## 2.3. Klíčové kompetence budoucího učitele

Již byla řeč o systému vysokého školství, o pedagogických fakultách, o oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ, o konkrétních kurzech... Ale z čeho se vlastně vychází? Kdo stanovuje, co by měl učitel znát a umět? Podle čeho se fakulty při sestavování svých programů řídí? Právě proto je zařazena kapitola o klíčových kompetencích učitele, kde jsou hlavním zdrojem dokumenty Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR a publikace Kvalita učitele a profesní standard.

Již několik let se diskutuje o kvalitě učitele a profesním standardu. Co to vlastně je? Standard kvality profese učitele „popisuje žádoucí kompetence a činnosti učitele ve zvolených ukazatelích, vystihuje takovou úroveň kvality, kterou by měli dosahovat všichni učitelé po několika letech praxe, je základním kamenem pro systém profesního růstu a popisuje žádoucí stav, který je reálně dosažitelný za předpokladu, že bude vytvořena systémová podpora učitelů ve zvyšování kvality jejich práce“ (MŠMT, 2009). Je to nástroj, který by měl sloužit učitelům, ředitelům, dětem, fakultám připravujícím učitele a společnosti.<sup>35</sup>

Kvalita učitele a profesní standard se dostává do popředí zájmu v dokumentu nazvaném Národní program rozvoje vzdělávání v České republice z roku 2001 (Bílá kniha), v projektu Podpora práce učitelů z let 2000 – 2001, založením Asociace profese učitelství ČR v roce 2008, zřízením expertní skupiny k tvorbě profesního standardu v roce 2008, publikováním Podkladového materiálu pro tvorbu standardu kvality profese učitele v roce 2010 a národními projekty MŠMT Cesta ke kvalitě a Národní kvalifikační rámec terciárního vzdělávání. Ne všechny projekty byly úspěšně dokončeny a v České republice tak ještě žádný profesní standard učitele neexistuje.<sup>36</sup>

Zatím je tedy na každé fakultě, jak bude ke klíčovým kompetencím studentů Učitelství pro 1. stupeň ZŠ přistupovat. Projekt Národní kvalifikační rámec terciárního vzdělávání je však nástrojem, který „nabízí způsob, jak popsat odborné znalosti,

---

<sup>35</sup> Standard kvality profese učitele v otázkách a odpovědích. MŠMT [online]. 2009 [cit. 2014-02-08]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/standarducitele/standard-v-otazkach-a-odpovedich>

<sup>36</sup> SPILKOVÁ, Vladimíra, TOMKOVÁ, Anna a kol. *Kvalita učitele a profesní standard: Výzkumný záměr Učitelská profese v měnících se požadavcích na vzdělávání*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010. ISBN 978-80-7290-496-9.

odborné dovednosti a obecné způsobilosti studentů absolventů jednotlivých studijních programů a oborů vysokých a vyšších odborných škol prostřednictvím výstupů z učení“.<sup>37 38</sup> Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy však zatím vychází ze dvou dokumentů. Jedním je Profil absolventa a druhým Soubor kvalit studentovy práce na pedagogické praxi.

Profil absolventa Učitelství pro 1. stupeň ZŠ je charakterizován na webových stránkách Katedry primární pedagogiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy těmito jedenácti body:

1. Absolvent získal profesní kompetence (znalosti, dovednosti, postoje, zkušenosti), které ho opravňují ke kvalifikovanému vykonávání učitelské profese na 1. stupni základních škol.
2. Absolvent je vybaven hlubšími znalostmi a dovednostmi v jedné specializaci, které se v průběhu studia intenzivně věnoval a zakončil ji státní závěrečnou zkouškou.
3. Absolvent je vybaven polyvalentní předmětovou způsobilostí, která je náročná šíří a mnohostranností vzdělání jazykového, literárního, matematicko-přírodovědného, vlastivědného a muzického, včetně tělesné kultury.
4. Absolvent je schopen integrovat obsah vzdělání, propojovat učivo různých vyučovacích předmětů a zprostředkovávat dětem základy celistvého obrazu světa.
5. Absolvent je vybaven základními pedagogickými a psycho-didaktickými kompetencemi k vyučování a výchově.
6. Absolvent umí vytvářet příznivé podmínky pro učení, dokáže žáky motivovat, aktivizovat, vytvářet pozitivní emocionální a sociální klima ve třídě, řídit procesy žákova učení - zejména je individualizovat z hlediska náročnosti, času, míry pomoci, stylů učení apod.
7. Absolvent je schopen kvalitní partnerské komunikace nejen se žáky, ale i s rodiči, kolegy a dalšími sociálními partnery školy, dokáže s nimi

---

<sup>37</sup> Projekt Q-Ram předává výsledky a doporučení. *MŠMT* [online]. 2012 [cit. 2014-02-08]. Dostupné z: <http://qram.reformy-msmt.cz/aktuality/projekt-q-ram-predava-vysledky-a-doporuceni>

<sup>38</sup> Národní kvalifikační rámec terciárního vzdělávání: Učitelství. *MŠMT* [online]. [cit. 2014-02-08]. Dostupné z: <http://qram.reformy-msmt.cz/kvalifikacni-ramec/oblasti-vzdelavani/>

spolupracovat při hledání vhodných cest a strategií k rozvoji dítěte i školy jako celku.

8. Absolvent je vybaven základními dovednostmi pro práci s celou šíří dětské populace, to znamená i s dětmi se specifickými vzdělávacími potřebami.
9. Absolvent je schopen teoretické reflexe vlastní učitelské činnosti, dovede prezentovat, vysvětlovat, argumentovat své pojetí vyučování. Je vybaven základními metodologickými dovednostmi, je schopen provádět akční výzkum. Tím je kvalifikován k pedagogickému pokusnictví a permanentní snaze o zkvalitnění učitelské práce.
10. Orientuje se v hlavních vývojových trendech západoevropského školství, v problematice alternativních koncepcí vzdělávání a inovativních přístupů, v oblasti vzdělávací politiky a školské legislativy.
11. Absolvent ovládá základy práce se současnou informační a komunikační technologií. (KPPG PedF UK, 2013) <sup>39</sup>

Druhým nástrojem pro zobrazení klíčových kompetencí studenta je Soubor kvalit studentovy práce na pedagogické praxi neboli Sebehodnotící a hodnotící list pro pedagogickou praxi studentů Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na Pedagogické fakultě UK prezenčního studia, který se váže na Souvislou pedagogickou praxi v pátém ročníku studia. Tento hodnotící arch se dostává do ruky k sebehodnocení studentovi, k hodnocení jeho fakultnímu učiteli a vedoucímu pedagogické praxe a i k nahlédnutí zkoušejícím u státní závěrečné zkoušky. Obsahuje sedm klíčových oblastí, ke kterým se student popisně vyjadřuje a na škále zvýrazňuje subjektivní míru zvládnutí daného souboru dovedností:

1. Plánování výuky (plánování výuky vzhledem k cílům stanovených v kurikulárních dokumentech a individuálním možností žáků, diferencování, předvídání, volba vhodných metod a organizace výuky, rozpoznání dosažení stanovených cílů reflexí, produktem apod.)
2. Komunikace a vytváření prostředí pro učení

---

<sup>39</sup> Charakteristika studia Učitelství pro 1. stupeň. *Katedra primární pedagogiky PedF UK* [online]. 2013 [cit. 2014-02-08]. Dostupné z: <http://kppg.pedf.cuni.cz/studium/uitelstv-pro-1-stupe-mgr/charakteristika>



- a. Komunikativní dovednosti (používání spisovné češtiny, vhodných prostředků neverbální komunikace, vytváření příležitostí pro vzájemnou komunikaci žáků, dostatečného komunikačního prostoru všem žákům, kladení otevřených otázek apod.)
  - b. Rozvíjení pozitivního sociálního klimatu třídy (vytváření prostředí vzájemné úcty a respektu, zvládání kázně, zařazování činností rozvíjejících spolupráci, pozitivní vztahy apod.)
  - c. Příprava podnětného materiálního prostředí (přizpůsobení uspořádání třídy plánovaným činnostem apod.)
3. Řízení učebních procesů (zvládání řízení a organizace výuky, vybírání vhodných učebních činností, využívání rozmanitých učebních metod, individualizace, rozvíjení vnitřní motivace žáků pro učení, podporování aktivního učení žáků apod.)
  4. Hodnocení žáků (zprostředkování kritérií hodnocení, hodnocení procesu učení, poskytování popisné zpětné vazby, práce s chybou, hodnocení vzhledem k individuálním možnostem žáků, vytváření příležitostí pro sebehodnocení a vzájemné hodnocení žáků apod.)
  5. Reflexe výuky (vyhodnocování zvolených metod, strategií, organizace vyučování, plánovaných cílů a jejich dosažení apod.)
  6. Kontext výuky (účastnění se školních aktivit a projektů, orientace ve školním vzdělávacím programu, spolupráce školy a rodiny, komunikace s rodiči apod.)
  7. Profesní rozvoj (reflexe výuky a plánů, plánování dalšího profesního růstu, sdílení s kolegy, péče o psychické a fyzické zdraví apod.) (KPPG PedF UK, 2013) <sup>40</sup>

Na konci studia by měl student tyto soubory dovedností zvládat, aby úspěšně absolvoval závěrečnou souvislou pedagogickou praxi a byl připuštěn ke státním závěrečným zkouškám. A hlavně aby mohl odborně a hodnotně vykonávat povolání učitele primární školy.

---

<sup>40</sup> Soubor kvalit studentovy práce na pedagogické praxi. *Katedra primární pedagogiky PedF UK* [online]. 2013 [cit. 2014-02-08]. Dostupné z: [http://kppg.pedf.cuni.cz/files/users/2/tiny\\_browser\\_files/files/soubor\\_kvalit\\_studentovy\\_pr%C3%81ce\\_na\\_pedagogick%C3%89\\_praxi.docx](http://kppg.pedf.cuni.cz/files/users/2/tiny_browser_files/files/soubor_kvalit_studentovy_pr%C3%81ce_na_pedagogick%C3%89_praxi.docx)

## 3. Příprava učitelů 1. stupně ZŠ v Belgii

### 3.1. Écoles normales

Kapitola zpracovává systém vysokoškolského vzdělávání v Belgii a poté se zaměřuje na školy připravující učitele primární školy. Hlavním zdrojem informací byly dokumenty ministerstva školství (Ministère de la Fédération Wallonie-Bruxelles – Administration générale de l'Enseignement et de la Recherche scientifique) a materiály vysoké školy École normale catholique du Brabant wallon.

Belgie je federativní konstituční monarchie skládající se podle jazykového principu z nizozemsky, francouzsky a německy mluvících společenství. Každé ze tří společenství má svůj vlastní parlament a vládu a v rámci jednoho státu tak existují i paralelní vzdělávací soustavy. Tato práce se zabývá přípravou učitelů ve frankofonní části Belgie, proto je nadále zpracováván vzdělávací systém pouze ve Valonsko-bruselské federaci (francouzsky Communauté française).

Ve frankofonní části Belgie je terciární vzdělávání realizováno na školách univerzitního a neuniverzitního typu, na školách veřejných nebo soukromých. Vzdělávání na veřejných vysokých školách je organizováno Valonsko-bruselskou federací, provinciemi, městy či obcemi, vzdělávání na soukromých vysokých školách je organizováno asociacemi či církví.<sup>41</sup> Vysokoškolské vzdělání poskytují čtyři typy škol: univerzity (universités), vysoké školy (hautes écoles), umělecké vysoké školy (les écoles supérieures des arts) a škola architektury (l'architecture).<sup>42</sup>

Budoucí učitelé prvního stupně základní školy jsou připravováni na hautes écoles, což jsou vysoké školy neuniverzitního typu nabízející vysokoškolské vzdělání krátké (tříleté studium, titul bakalář) a dlouhé (čtyř nebo pětileté studium, titul magistr). Studia na těchto školách jsou rozdělena do osmi kategorií: zemědělství, umění,

---

<sup>41</sup> L'organisation générale de l'enseignement. *Enseignement.be* [online]. [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.enseignement.be/index.php?page=25568&navi=2667>

<sup>42</sup> Types d'enseignement supérieur. *Enseignement.be* [online]. [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.enseignement.be/index.php?page=0&navi=2502>

ekonomie, zdravotní záchranář, technologie, překladatelství a tlumočnictví, sociologie a pedagogika. A právě na hautes écoles v kategorii pedagogika probíhá příprava budoucích učitelů primárních škol. Pro úplnost, dříve byly součástí vysokoškolského vzdělávání v Belgii také tzv. écoles normales. To byly školy krátkého typu připravující výhradně budoucí učitele. V současné době jsou ale écoles normales sdruženy s hautes écoles, nicméně nadále se termín école normale pro vzdělávání učitelů používá.<sup>43</sup>

Ve francouzsky mluvící části Belgie se nachází dvacet jedna hautes écoles, z nichž patnáct nabízí vzdělávání v kategorii pedagogika. Přípravu pro budoucí učitele prvního stupně základní školy tedy poskytuje patnáct škol, kterými jsou školy sídlící v:

- Bruselu (La Haute École Francisco Ferrer, La Haute Ecole Paul-Henri Spaak, La Haute école Galilée, La Haute École Lucia de Brouckère, La Haute Ecole de Bruxelles, La Haute Ecole Léonard de Vinci),
- Liège (La Haute École Charlemagne, La Haute Ecole Libre Mosane, La Haute Ecole de la ville de Liège),
- Namur (La Haute École Albert Jacquard, La Haute Ecole de Namur-Liège-Luxembourg)
- Arlon (La Haute École Robert Schuman)
- Mons (La Haute Ecole Louvain en Hainaut, La Haute École en Hainaut, La Haute Ecole Provinciale de Hainaut-Condorcet).<sup>44</sup>

Pro dosažení statutu učitel prvního stupně základní školy je na těchto hautes écoles potřeba absolvovat tříleté studium v programu pedagogika, obor „normale primaire“. Absolvent získá titul bakalář.<sup>45 46</sup> Stejně tak jsou připravováni i budoucí učitelé mateřských škol v oboru „normale préscolaire“, jejichž studium se významně protíná se studiem učitelů primární školy.<sup>47</sup>

---

<sup>43</sup> École normale (Belgique). In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2013 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: [http://fr.wikipedia.org/wiki/%C3%89cole\\_normale\\_\(Belgique\)](http://fr.wikipedia.org/wiki/%C3%89cole_normale_(Belgique))

<sup>44</sup> Annuaire des établissements d'enseignement supérieur: Hautes écoles. *Enseignement.be* [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z:

[http://www.enseignement.be/index.php?page=26036&act=search&check=&nive=113&geo\\_mots=&geo\\_type=0&geo\\_prov=&geo\\_cp=&geo\\_loca=&rese=tous&type\\_rech=0&opt\\_mots=&opt\\_groupe=5&opt\\_option=](http://www.enseignement.be/index.php?page=26036&act=search&check=&nive=113&geo_mots=&geo_type=0&geo_prov=&geo_cp=&geo_loca=&rese=tous&type_rech=0&opt_mots=&opt_groupe=5&opt_option=)

<sup>45</sup> Étudier en Wallonie et à Bruxelles. *Go4sup* [online]. 2013 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z:

<http://www.enseignement.be/index.php?page=25449&navi=2601>

<sup>46</sup> La formation initiale des enseignants. *Enseignement.be* [online]. [cit. 2014-02-28]. Dostupné z:

<http://www.enseignement.be/index.php?page=26826&navi=3427>

<sup>47</sup> SPILKOVÁ, Vladimíra, TOMKOVÁ, Anna a kol.. *Kvalita učitele a profesní standard: Výzkumný záměr Učitelská profese v měnících se požadavcích na vzdělávání*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010. ISBN 978-80-7290-496-9.

Vzhledem k dekretu „Décret définissant la formation initiale des instituteurs et des régents“ vydanému v roce 2000, zabývajícím se cíly, obsahem a organizací pregraduální přípravy učitelů nižších stupňů škol, jsou mezi studijními plány jednotlivých écoles normales jen nepatrné rozdíly, protože rámcové podmínky studia jsou jím dané a tím celkem jednotné. Osnovy jsou tvořeny sedmi oblastmi, které mají předepsanou minimální hodinovou dotaci i konkrétní povinné předměty (viz Příloha 1):

1. Sociálně-kulturní znalosti v minimálním rozsahu 120 hodin

- Sociologie a vzdělávací politika
- Teoretický a praktický přístup ke kulturní rozmanitosti a pohlaví
- Úvod do umění a kultury
- Filozofie a historie náboženství

2. Sociálně-afektivní a relační znalosti v minimálním rozsahu 120 hodin

- Psychologie vztahů a komunikace
- Technika řízení skupin
- Vývojová psychologie
- Ústní projev

3. Oborové a mezioborové znalosti v minimálním rozsahu 1020 hodin

- Ústní a písemná znalost francouzského jazyka
- Prohloubené znalosti oborových a mezioborových disciplín
- Oborově-didaktické dovednosti

4. Pedagogické znalosti v minimálním rozsahu 180 hodin

- Obecná pedagogika
- Hodnocení vzdělávání
- Kritická studie o hlavních pedagogických směrech
- Psychologie vzdělávání
- Diferenciace vzdělávání, pojetí zjišťování a nápravy poruch učení a jejich korekce

5. Vědecké činnosti v minimálním rozsahu 45 hodin

- Úvod do výzkumu, gnozeologie, příprava na závěrečnou práci
- Realizace závěrečné práce

6. Pedagogické praxe v minimálním rozsahu 780 hodin

- Dílny odborné přípravy
- Pedagogické praxe

7. Mezioborové činnosti profesní identity v minimálním rozsahu 80 hodin

- Zpracování odborného projektu
- Trénink nestrannosti
- Otevřenost školy
- Identita učitele, etika a soubor učitele

V rámci vzdělávání učitelů primární školy mohou být také organizovány následující moduly:

- Speciální pedagogika (15 hodin)
- Didaktika mravnosti a náboženství (60 hodin)
- Didaktika cizího jazyka (60 hodin)

Příprava budoucích učitelů primární školy probíhá pod vedením garantů kurzů, odborných asistentů, vedoucích prací, profesorů a učitelů praktické přípravy, vždy s požadovanou odbornou kvalifikací a příslušnými zkušenostmi pro výkon funkce. Ti v různé míře zajišťují teoretickou výuku jednotlivých kurzů, ateliéry odborné přípravy, pedagogické praxe i závěrečnou práci.<sup>48</sup>

Akademický rok na hautes écoles začíná v půlce září a končí v červnu. Semestr trvá čtyři měsíce a po něm vždy přichází jeden měsíc dlouhé zkouškové období.<sup>49</sup> Terciární vzdělávání v Belgii je placené, na hautes écoles se roční suma pohybuje kolem 800 €, ale konkrétní školné pak už závisí na každé škole.

---

<sup>48</sup> *Décret définissant la formation initiale des instituteurs et des régents*. In: Bruxelles: Ministère de l'Enseignement de la Communauté Française de Belgique, 2000. Dostupné z: [http://www.defre.be/defre/PDF/Formation\\_initiale\\_des\\_instituteurs\\_et\\_des\\_regents.pdf](http://www.defre.be/defre/PDF/Formation_initiale_des_instituteurs_et_des_regents.pdf)

<sup>49</sup> Organisation des études. *Haute Ecole Léonard de Vinci: ENCBW* [online]. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.vinci.be/fr-be/encbw/Pages/Organisation-des-%C3%A9tudes.aspx>

### 3.1.1. École normale catholique du Brabant wallon

Jednou z hautes écoles, které se ve frankofonní části Belgie nachází, je Haute École Léonard de Vinci. V této kapitole je blíže popsána jedna z jejích institucí zabývající se přípravou budoucích učitelů. Na ní jsem v rámci programu Erasmus měla možnost studovat a právě díky osobní zkušenosti se jí detailněji zabývám.

Haute École Léonard de Vinci sídlící v Bruselu je škola s dobrou pověstí, která si zakládá na blízkém vztahu mezi učitelem a studentem, na blízkosti se světem práce a celkově světem, který nás obklopuje. Haute Ecole Léonard de Vinci se skládá z pěti institucí a jednou z nich je École normale catholique du Brabant wallon (dále ENCBW), která nabízí pedagogické vzdělání.<sup>50</sup>

ENCBW je institut sídlící od roku 2008 v univerzitním městečku Louvain-la-Neuve vzdáleném 30 km od Bruselu. Školné za akademický rok se zde pohybuje kolem 650 €. <sup>51</sup> Na škole působí kvalifikovaní učitelé, kteří svým studentům vytvářejí respektující prostředí s cílem poskytnout ty nejlepší podmínky pro úspěch a profesní růst s ohledem na individuální potřeby jednotlivců.

Důležitým faktorem na ENCBW je přátelská atmosféra a kooperace. Škola svým studentům nabízí množství vzdělávacích projektů realizovaných ve spolupráci s nejrůznějšími základními, středními a vysokými vzdělávacími institucemi. Jejím cílem je připravit učitele 21. století, učitele na vysoké úrovni odborné způsobilosti, kteří se budou umět postavit školské realitě díky širokému okruhu absolvovaných kurzů. Důraz je kladen na střídání praktických zkušeností a teoretických reflexí. Středem výuky není teorie, ale praktické kurzy. Studenti se tak kromě teoretických přednášek účastní i mnoha seminářů, cvičení, laboratoří, exkurzí, praktických vzdělávacích workshopů, specifických modulů, stáží či dnů otevřených dveří. Pedagogické praxe jsou velmi důležitou součástí studijního plánu a začínají již v prvním roce studia. Studenti mají možnost se dále rozvíjet také pomocí mezinárodní mobility.<sup>52</sup>

---

<sup>50</sup> La Haute Ecole Léonard de Vinci. *Haute Ecole Léonard de Vinci* [online]. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.vinci.be/fr-be/Pages/La-haute-%C3%A9cole.aspx>

<sup>51</sup> Minerval et frais d'étude. *Haute Ecole Léonard de Vinci: ENCBW* [online]. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.vinci.be/fr-be/encbw/Pages/Co%C3%BBt-des-%C3%A9tudes.aspx>

<sup>52</sup> L'institut. *Haute Ecole Léonard de Vinci: ENCBW* [online]. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.vinci.be/fr-be/encbw/Pages/L'institut.aspx>

U studentů je kladen důraz na individuální rozvoj. Rozvoj interpersonálních dovedností, vedení skupiny a organizace kolektivní práce, kde každý je aktivním partnerem, je také jedním z prioritních cílů vzdělávání.<sup>53</sup> Cílem ENCBW není pouze vyškolen učitele zvládající odborný obsah, ale také učitele spolupracující, zběhlé v teorii i praxi, schopné výzkumu a reflexe, oceňující rozdíly, zdatné v organizaci a řízení znalostí.<sup>54</sup>

Studium zde spíše připomíná české střední školy nežli univerzity – studenti jsou rozděleni do tříd po dvaceti, ve kterých setrvávají po celou dobu studia, mají i své kmenové místnosti, do školy chodí každý den od pondělí do pátku a několikrát týdně mají odpolední vyučování.

---

<sup>53</sup> Bachelier en 3 ans et 8 orientations. *Haute Ecole Léonard de Vinci: ENCBW* [online]. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.vinci.be/fr-be/encbw/Pages/Etudes.aspx>

<sup>54</sup> Organisation des études. *Haute Ecole Léonard de Vinci: ENCBW* [online]. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.vinci.be/fr-be/encbw/Pages/Organisation-des-%C3%A9tudes.aspx>

## 3.2. Bachelier instituteur primaire na ENCBW

Budoucí učitelé 1. stupně ZŠ jsou na ENCBW připravováni v bakalářském studijním programu Bachelier instituteur primaire (normale primaire). Tento obor je blíže popsán v následující kapitole, která čerpá zejména z materiálů školy.

Studium klade důraz na rozvoj individuální i interpersonální, nabízí pedagogiku pestrou, aktivní a mezioborovou, která dá učení smysl a ucelenost. Student sám je aktivním partnerem svých spolužáků, profesorů, učitelů a může tak participovat na řízení života školy.

Pravidelnou součástí výuky jsou hodnocení a sebehodnocení, které umožňují studentům zvyšování úrovně svých znalostí a dovedností. Již od prvního roku studia se studenti učí schopnosti reflexe, která je součástí každodenní práce učitele a umožňuje jim profilaci v jejich budoucím povolání. Výuka je založena na interakci mezi žáky, učiteli a studenty.

Středem studia jsou praktická cvičení a praxe, případně další semináře na ně navazující. Během celých tří let student absolvuje šestnáct týdnů praxe. A kolem nich se soustřeďují všechny teoretické předměty (oborové nebo didaktické) potřebné pro práci ve třídě. Během každé praxe se studenti zaměřují na konkrétní cíle.

Studenti se v průběhu studia snaží být výzkumníky, autonomními osobami, angažovanými partnery a kooperujícími a rozvíjejícími se osobnostmi. Tříleté studium, je zakončeno závěrečnou prací. Toto studium však od studentů vyžaduje velké nasazení, „zapálení pro věc“ a sebekázeň. Aktivní účast na kurzech je nezbytná.

Uplatnění absolventa je rozmanité: běžné či speciální školství, vzdělávací služby v muzeích či knihovnách, podpora zdraví prostřednictvím vzdělávání, nakladatelství, neziskový sektor a další.<sup>55</sup>

---

<sup>55</sup> Bachelier instituteur primaire. *Haute Ecole Léonard de Vinci: ENCBW* [online]. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.vinci.be/fr-be/encbw/Pages/Instituteur-primaire.aspx>



### **3.2.1. Studijní plán**

V této kapitole je popsán studijní plán normale primaire na ENCBW. Ten je koncipován jako šest provázaných celků. Většina kurzů má časovou dotaci třicet hodin, některé kurzy patnáct hodin, avšak mnohem více je vymezeno francouzskému jazyku a matematice, zejména v prvních dvou ročnících studia, a největší hodinovou dotaci mají pedagogické praxe.

#### **3.2.1.1. Sociálně-kulturní znalosti**

V prvním ročníku studenti absolvují kurz Filozofie a historie náboženství (Philosophie et histoire des religions). Ve třetím ročníku pak předměty Teoretický a praktický přístup ke kulturní rozmanitosti a pohlaví (Approche théorique et pratique de la diversité culturelle et la dimension de genre), Úvod do umění a kultury (Initiation aux arts et à la culture) a Sociologie a vzdělávací politika (Sociologie et politique de l'éducation).

#### **3.2.1.2. Sociálně-afektivní znalosti**

V prvním ročníku mají studenti předmět Psychologie vztahů a komunikace (Psychologie de la relation et de la communication), ve druhém Technika řízení skupin a ústní projev (Techniques de gestion de groupe et expression orale) a první i druhý ročník frekventují kurz Vývojová psychologie (Psychologie du développement).

#### **3.2.1.3. Oborové a mezioborové znalosti**

Tato oblast je nejrozsáhlejší, spadají sem jak oborové a mezioborové, tak i didaktické znalosti. Po celé tři roky studia mají studenti předměty Ústní a písemná znalost francouzského jazyka (Maîtrise orale et écrite de la langue française), Francouzština a didaktika (Français et didactique), Matematika a didaktika (Mathématique et didactique), Vědecká příprava (Formation scientifique), Historická příprava (Formation historique), Geografická příprava (Formation géographique), Tělesná výchova a psychomotorika (Education corporelle et psychomotricité), Hudební výchova a didaktika (Education musicale et didactique), Výtvarná výchova a didaktika (Education plastique et didactique), Průřezové činnosti a mezioborová integrace

(Activités transversales et d'intégration interdisciplinaires) a na rozdíl od českých studentů se ti belgičtí vzdělávají i v oblasti náboženství v předmětu Didaktika náboženství (Didactique de la religion). Ve druhém a třetím ročníku studenti absolvují také kurz Používání počítače a přínos médií a informačních a komunikačních technologií ke vzdělávání (Utilisation de l'ordinateur et apport des médias et des TIC en enseignement).

#### **3.2.1.4. Pedagogické znalosti**

V prvním ročníku mají studenti povinně zapsán předmět Obecná pedagogika (Pédagogie générale), ve druhém Hodnocení vzdělávání (Evaluation des apprentissages), v prvním a druhém zároveň Psychologie vzdělávání (Psychologie des apprentissages) a ve třetím kurzy Kritická studie o hlavních pedagogických směrech (Etude critique des grands courants pédagogiques) a Diferenciace vzdělávání, pojetí zjišťování a nápravy poruch učení a jejich korekce (Différenciation des apprentissages, notions d'orthopédagogie et détection des difficultés d'apprentissage et leur remédiation).

#### **3.2.1.5. Činnosti vědecké**

V posledním ročníku aspiranti na pedagogické povolání píšou Závěrečnou práci (TFE - travail de fin d'études). Na ni mají ve druhém a třetím ročníku vyhrazený kurz Úvod do výzkumu, gnozeologie, příprava na závěrečnou práci (Initiation à la recherche, notions d'épistémologie des disciplines, préparation au TFE). Studenti si ve třetím ročníku také vybírají specializaci z pedagogiky, jako například komparativní či speciální pedagogika, na kterou se více zaměřují a na jejímž základě závěrečnou práci zpracovávají.

Práce má rozsah dvacet stran, pracuje se na ní dlouhodobě a průběžně. V závěru studia je práce prezentována před tříčlennou komisí, která je složená z jednoho vyučujícího specializace vybrané prezentujícím studentem, vyučujícím jiné specializace a jedním vyučujícím z praxe (učitel, vychovatel). Ovšem na rozdíl od českých obhajob mohou studenti své práce představovat jak jednotlivě, tak i ve skupinách. Práce má tři části. První část se zabývá studentovou cestou k učitelství, proč a jak se pro něj rozhodl, jakých úspěchů v rámci studia dosáhl, co mu studium dalo,

jaký byl jeho profesionální růst... Druhou částí je studentem zvolené téma, které musí být v souladu s vybranou pedagogickou specializací. Práce je zakončena částí, kde student hodnotí a uzavírá své studium a úspěchy, a kde představuje své výhledy do budoucna.

### **3.2.1.6. Činnosti profesní integrace**

Během prvního a třetího roku studia absolvují studenti předmět Identita učitele, etika a soubor učitele (Identité enseignante, déontologie et dossier de l'enseignant), ve druhém ročníku kurz Otevřenost školy (Ouverture de l'école sur l'extérieur) a ve třetím ročníku předměty Zpracování odborného projektu (Elaboration du projet Professionnel) a Trénink nestrannosti (Formation à la neutralité).

Po celé tři roky mají studenti přípravu na pedagogické praxe, předmět Dílny odborné přípravy (Ateliers de formation professionnelle), a na ně navazující samotné praxe, kurz Pedagogická praxe (Stages pédagogiques). Této oblasti je dána největší dotace hodin, v ročníku prvním mají studenti 150 hodin odborné přípravy a 60 hodin praxe, v ročníku druhém je 90 hodin odborné přípravy a 120 hodin praxe a v ročníku třetím 60 hodin odborné přípravy a 300 hodin praxe.

Pedagogické praxe na ENCBW tvoří opravdu podstatnou část přípravy budoucích učitelů. Probíhají po celou dobu studia a postupně graduují a to jak rozsahem, tak náročností. Každá praxe má stanovené cíle, kterým se student snaží co nejvíce přiblížit. V tom ho podporují další účastníci pedagogických praxí: garant praxe, mentor a supervizor. Garant praxe je celkovým koordinátorem praxí, který má na starosti cíle, organizaci, přípravu potřebných dokumentů a komunikaci s ostatními aktéry praxe. Mentor je učitel základní školy a expert na didaktiku, který se studentem analyzuje, sdílí a celkově ho podporuje v jeho profesním růstu. Supervizor je vyučující z école normale, který provádí reflexe, podporuje vztahy mezi studentem, mentorem a školou, podporuje propojování praxe s teorií a pracuje se studenty samostatně i ve skupinách. Všichni účastníci pedagogických praxí, tedy nejen studenti, ale i vyučující, učitelé a ředitelé, obdrží informační brožuru, ve které se o praxích dočtou vše potřebné (viz Příloha 2).

V prvním ročníku trvá praxe dva týdny a probíhá ve druhých, třetích a čtvrtých ročnících prvního stupně základní školy. Studenti ji absolvují ve dvojicích. Tato především náslechová praxe má zejména motivační charakter, snaží se studentům

ukázat komplexnost učitelského povolání a naučit je strukturovat učivo. Studenti se v rámci praxe zabývají otázkou, zda jsou opravdu těmi, kteří se mají stát učiteli, a rozvíjejí své sociální kompetence, budují vztah k žákům i učiteli, komunikují verbálně a neverbálně, chápou a řídí učební situace a reflektují svou praxi.

Do druhého ročníku jsou zařazeny dvě čtrnáctidenní praxe ve čtvrtém, pátém a šestém ročníku primární školy, které už studenti vykonávají samostatně. Studenti se utvrzují ve své profesní orientaci, experimentují s tím, co se naučili a zkoušeli na ENCBW, učí se řídit učení žáků, kvalitně pracovat s učivem a bezpečně ovládat jednotlivé předměty a mezioborové vztahy.

Třetím rokem studia probíhají dvě dlouhodobé pedagogické praxe. Nejdříve čtyřtýdenní praxe v prvním ročníku primární školy, poté třítydenní praxe ve speciální škole, v zahraničí (v rámci programu Erasmus) nebo v jiném prostředí se školou úzce spojeném (knihovna, muzeum apod.). Studenti navazují na zkušenosti, znalosti a dovednosti z předchozích let a dále je rozvíjí. Mezi cíle praxí třetího ročníku patří integrace do života školy (docházka, dozory, třídní schůzky, pedagogické rady) adaptace na rozmanité prostředí (kolektiv první třídy, žáci se specifickými potřebami, zahraniční třída), řízení učení žáků, rozvoj profesního života a profesní autonomie.

I v momentech, kdy studenti podstupují náslechovou praxi, je potřeba být aktivní. Informovat se o didaktických a metodologických postupech, o hodnocení, o žácích a vztahy mezi nimi, o žácích se specifickými potřebami, o organizaci prostorové a časové, o třídních zvycích apod. Jakákoli aktivní účast na vyučovacím procesu je minimálně vítána.

Studenti si během praxí vedou pedagogický deník, který má tři části. První jsou obecné informace o škole, třídě a rozvrhu. Druhá část je nejobsáhlejší, do ní studenti vkládají své přípravy jednotlivých hodin i celých projektů, které jsou detailně popsány a reflektovány, pracovní materiály, objevy, otázky a rady. Poslední součástí je evaluace praxe.<sup>56 57</sup>

Aby tyto pedagogické praxe byly opravdu užitečné a efektivní, musí být nejen pečlivě připraveny, ale také pečlivě analyzovány. A tato funkce je rozvíjena právě díky

---

<sup>56</sup> Departement normal primaire. *Les stages: Mode d'emploi*. Louvain-la-Neuve: ENCBW, 2012.

<sup>57</sup> SPILKOVÁ, Vladimíra, TOMKOVÁ, Anna a kol. *Kvalita učitele a profesní standard: Výzkumný záměr: Učitelská profese v měnících se požadavcích na vzdělávání*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010. ISBN 978-80-7290-496-9.

Dílnám odborné přípravy. Ty jsou složeny z rozmanité řady činností zaměřených na budování metodologických dovedností a reflexivního pohledu na ně. V rámci dílen mají budoucí učitelé primární školy možnost pozorovat, experimentovat a analyzovat různé složky jejich profese. Je zde prostor pro didaktická cvičení a praktické aspekty psychopedagogiky, stejně tak jako pro rozvíjení a podporování obousměrného vztahu mezi školami a pedagogickými sekcemi.<sup>58</sup>

---

<sup>58</sup> *Devenir enseignant: Le métier change, la formation aussi.* In: Bruxelles: Administration de l'Enseignement et de la Recherche scientifique: Service Orientation et Informations générales sur les Etudes, 2001. Dostupné z: [file:///C:/Users/Luci/Dropbox/DIPLOMOV%C3%81%20PR%C3%81CE/Sta%C5%BEen%C3%A9%20soubory/Devenir%20enseignant%20\(ressource%201355\).pdf](file:///C:/Users/Luci/Dropbox/DIPLOMOV%C3%81%20PR%C3%81CE/Sta%C5%BEen%C3%A9%20soubory/Devenir%20enseignant%20(ressource%201355).pdf)

### 3.2.2. Vztah teorie a praxe

ENCBW zastává názor, že neexistuje dobré teoretické vzdělávání, pokud se neopírá o praxi a naopak, že se žádná praxe neobejde bez teoretického základu. Jak je tedy praxe ve studijní oboru normale primaire propojená s teorií, je popsáno v této kapitole, jejímž zdrojem byly materiály ENCBW.

Pedagogické praxe na ENCBW zaujímají velmi podstatnou část studia. Avšak jsou doplněny dílnami odborné přípravy, které praktické zkušenosti nabyté během praxí zasazují do teoretického základu. Ty jsou společně organizovány jak vysokoškolskými pedagogy, tak učiteli základních škol, a proto se i zde propojuje teorie s praxí. Obsahy dílen odborné přípravy korespondují s cíly jednotlivých praxí a vzájemně se doplňují.

V prvním ročníku trvá praxe pouhé dva týdny, ale o to obsáhlejší jsou dílny odborné přípravy. Stejně jako praxe jsou zaměřeny na strukturování učiva a reflexivní analýzu absolvované stáže.

Druhý rok studia se studenti na praxích i v dílnách zabývají metodologií a didaktikou jednotlivých předmětů, mezioborovými vztahy a diferenciací. Zároveň je to rok, kdy se více dostávají do procesu vyučování a sami vedou hodiny. Proto je dán prostor pro kladení otázek, profesní orientaci a využívání a analyzování nabytých profesionálních dovedností.

Třetí ročník je zaměřen na práci s pěti až osmiletými dětmi. Proto jsou také dílny odborné přípravy zaměřeny na tento věk, pedagogické praxe probíhají v první třídě, koná se Modul 5/8 (více dále) a i kurzy jednotlivých oborových předmětů a didaktik jsou orientovány na počátek povinné školní docházky. Kromě toho se ale studenti věnují také problematice speciální pedagogiky.<sup>59</sup>

Každé praxi předchází úvodní seminář, kde jsou studenti seznámeni s cíli praxe a její organizací. Následuje výběr škol a poté již setkání s učitelem základní školy. Ještě před začátkem praxe se tak studenti mají možnost setkat se svým mentorem a prodiskutovat nadcházející praxi. Ještě před zahájením stáže ale studenti absolvují dílny odborné přípravy, které jsou pro ně na ENCBW připravené. Během praxe student denně pracuje se svým mentorem, kdy konzultují přípravy na hodiny a reflektují hodiny

---

<sup>59</sup> Departement normal primaire. *Les stages: Mode d'emploi*. Louvain-la-Neuve: ENCBW, 2012.

odučené. Reflexi se student věnuje také s vyučujícími z ENCBW, kteří v průběhu praxí za studentem do školy docházejí. Během praxí se praktikující studenti jednou týdně scházejí i v ENCBW, kde se věnují společným úkolům a reflexím. Díky supervizorům a setkáním na škole se absolvované praxe dostávají i do roviny teoretické a studenti si tak propojují své čerstvě načerpané praktické zkušenosti s teoretickými znalostmi, což je oboustranně obohacující.

### 3.2.3. Modul 5/8

Kapitola zpracovává zajímavý a inspirativní prvek přípravy budoucích učitelů primární školy. Protože hodně souvisí se systémem školství ve frankofonní části Belgie, je nejdříve přiblížen ten, teprve poté samotný Modul 5/8. Zdrojem jsou materiály ENCBW a mé vlastní pozorování a účast na modulu.

V Belgii jsou spolu mateřské a primární školy úzce propojeny, na rozdíl od České republiky, kde jsou mateřské školy od škol základních odděleny a těsné spojení je mezi prvním a druhým stupněm základní školy. Mateřské školy ve frankofonní části Belgie, které nepovinně navštěvují děti ve věku dvou a půl až pěti let, se zpravidla nachází v jedné budově spolu s prvním stupněm základní školy, který má šest ročníků a je pro žáky šesti až dvanáctileté. Děti zde obvykle zůstávají od nástupu do mateřské školy až do ukončení primární školy. Obě instituce vzájemně kooperují a realizují nejrůznější projekty, ve kterých se děti předškolního a mladšího školního věku setkávají a spolupracují. Velká výhoda je v tom, že přechod do povinné školní docházky není pro děti takovým šokem, jako tomu může být u nás. Žáci znají školu, učitele, spolužáky a i když přejdou do jiné třídy a k jiné vyučující, nadále zůstávají ve známém a tím pádem bezpečném prostředí.

Tak jak jsou propojeny školy preprimární a primární, jsou studijní obory učitelství pro tyto školy propojeny i na ENCBW. Studium není striktně odděleno a čas od času se prolíná, studenti předškolní a primární pedagogiky se setkávají v rámci různých projektů a dílen, kde spolupracují, sdílejí, tvoří a rozvíjí své profesní znalosti a dovednosti. Tyto projekty jsou velmi obohacující a studenti je s elánem absolvují.

Jedním z takových projektů je „Modul 5/8“. Je to devítidenní intenzivní workshop pro studenty třetího ročníku normale primaire a normale préscolaire zaměřený na kontinuitu učení v cyklu 5-8, tedy u dětí pěti až osmiletých, což odpovídá věku předškoláků a prvnímu a druhému ročníku základní školy. Modul má studentům preprimární a primární pedagogiky umožnit zažít v rámci své učitelské přípravy konkrétní příklady návaznosti učení, participovat na dílnách, připravit a realizovat společné činnosti pro žáky posledního ročníku mateřské školy a prvních dvou ročníků prvního stupně základní školy.



V souvislosti s tímto modulem bych ráda zmínila smíšené třídy, které v Belgii nejsou výjimkou. V jedné třídě jsou děti různého věku, například třída se žáky pátého a šestého ročníku, třetího a čtvrtého ročníku nebo dokonce třída s předškoláky, prvňáky a druháky, což přesně odpovídá Modulu 5/8. Proto tento modul v belgických podmínkách opravdu není nic zvláštního, ačkoli z pohledu České republiky se to tak může zdát.

Cílem modulu je rozvoj didaktických kompetencí, které umožní náležité, ucelené a efektivní učení žáků ve věku pěti až osmi let. Projekt přispívá k seznamování se s celkovým vývojem dítěte mezi pěti a osmi lety a jeho specifiky, k pochopení důležitosti kontinuity učení, k budování vhodných metodologických nástrojů, k vybírání vhodných a použitelných aktivit v kontextu školy a třídního kolektivu, k výrobě metodických pomůcek napomáhajících návaznosti a diferenciaci učení, k osvětlení specifičnosti práce učitelů mateřských škol a prvního stupně základních škol a pro větší efektivitu podpory dětí v jejich učení se.

Samotnému modulu předchází informační setkání, kde jsou studentům předány veškeré potřebné podklady a informace. Studenti před začátkem modulu také obdrží zápisník, do kterého v průběhu celého projektu zaznamenávají absolvované události jako naslechové praxe, dílny, vedení dětí, sdílení, nápady i teoretické poznatky (viz Příloha 3).<sup>60</sup> Projekt studenti absolvují ve dvou či tříčlenných skupinách složených z jednoho studenta předškolní pedagogiky a jednoho nebo dvou studentů pedagogiky primární.

První fází modulu je naslechová praxe, během které se studenti zaměřují na předem dané cíle související s celým projektem. Následně během dvou dnů absolvují dílny. Těch je celkem šest a každý student se zapíše na tři, avšak tak, aby každá skupina byla přítomna celkově na všech šesti dílnách. Po splnění všech tří dílen se studenti sejdou ve svých smíšených skupinách a sdílejí, co vše zažili tak, aby měl každý možnost alespoň teoreticky absolvovat všechny dílny. V této době si také již připravují aktivity pro práci s dětmi. Hned další den vyučují skupinu žáků pozvaných na ENCBW, odpoledne pak probíhá veletrh nápadů. Během následujících čtyř dnů je samotná výuka žáků ve skupinách (buď přímo na školách, nebo na ENCBW) proložena naslechoвыми praxemi a přípravami hodin. Celý modul je devátý den zakončen teorií, která shrnuje

---

<sup>60</sup> BALLEUX, Laurence. *Carnet de bord du module intesif 5/8*. Louvain-la-Neuve: ENCBW, 2012.

absolvované události a dává je do souvislostí, posledním sdílením mezi jednotlivými skupinami a hodnocením modulu.<sup>61</sup>

Modul je velice dobře zorganizován, studenti obdrží přehledné informace a zároveň mají možnost se na potřebné záležitosti ještě doptat vyučujících, kteří jim jsou, nejen na informačním odpoledni, ale po celou dobu projektu, k dispozici. Během celého workshopu, jehož náplň je velmi rozmanitá, projdou studenti rozličnými činnostmi. Modul je velmi praktický, avšak nakonec je vše vztaženo k teorii a zasazeno do kontextu konce předškolního vzdělávání a počátku primárního vzdělávání. Studenti mají perfektní možnost nasbírat mnoho inspirace, nahlédnout do jiné profese, spolupracovat se studenty jiného oboru a pracovat ve smíšených skupinách. Umožní jim to také zorientovat se v osobnostech dětí končících předškolní vzdělávání a nastupujících do procesu primárního vzdělávání. Pro studenty ENCBW je tento modul velmi inspirativní a obohacující a také proto ho s nadšením absolvují.

Vzhledem k propojenosti preprimárních a primárních škol není pro belgické studenty novinkou fungování jiného stupně vzdělávání. Avšak pro studenty Pedagogické fakulty UK by to mohl být nevšední zážitek, protože v rámci praxí se jen zřídka dostanou do mateřských škol a mnozí studenti je tak znají jen ze svých dětských let a vlastně ani neví, jak současné předškolní vzdělávání vypadá a jak to v mateřských školách funguje.

---

<sup>61</sup> BALLEUX, Laurence. *Module intensif 5/8: des apprentis passages*. Louvain-la-Neuve: ENCBW, 2012.

### 3.2.4. Tvorba obrázkové knihy

Předmět Francouzština a didaktika ve třetím ročníku studia normale primaire zahrnuje kromě mluvnice také literaturu pro děti, v jejímž rámci probíhá projekt Tvorba obrázkové knihy. Ten je prezentován v této kapitole na základě skript a mého vlastního pozorování a praktikování.

Stejně jako v ostatních předmětech si studenti i na tento předmět za symbolický poplatek kupují skripta, „Creation d'un album illustré“, vytvořené vyučujícími kurzu. V něm jsou uvedeny všechny potřebné informace, jako cíle, organizace, hodnocení, obsah, detailní popis jednotlivých lekcí, instrukce k literární i výtvarné stránce knihy a další. K nim náleží také přehledný souhrn postupu (viz Příloha 4). Projekt je realizován ve třech lekcích.

První lekce trvá dvě hodiny, během nichž jsou studenti seznámeni s jednotlivými etapami tvorby dětské ilustrované knihy a jsou jim ukázány výtvarné i literární techniky pro tvorbu. Studenti se již při první lekci také rozdělí do skupin po cca deseti. Je na místě, aby si skupiny zvolili vedoucího, rozdělovače úkolů, strážce času, úklidu apod. Poté si každý zvolí jedno zvíře. A pak již začíná vznikat příběh pomocí losování kartiček, díky kterým dochází k určování hlavního hrdiny (nejpomalejší zvíře, nejvyšší zvíře, nejsilnější zvíře...), místa děje (les, autobus, New York...), struktury vyprávění (ich forma, dopis...), charakteristik postav (pohádkové postavy, stereotypy...), stylu textu (zvukomalba, verše...) a neobvyklých prvků. Losování kartiček a postupné určování kritérií příběhu asociuje skupině mnohé nápady a opravdu velmi rychle příběh vzniká. Během čtvrt hodiny mají studenti představu, o kom a o čem jejich příběh bude. Ovšem musí si jasně stanovit, jakou přesnou podobu bude příběh mít (struktura příběhu, zápletky, závěr, role postav, status vypravěče, časová struktura, prostorová struktura atd.). Vše je samozřejmě přehledně sepsáno ve skriptech. Dalším krokem je přenesení zatím pouze ústního příběhu na papír, vytvoření plánu (v Belgii to nazývají „chemin de fer“, tedy železnice, a tak to i vypadá – lokomotiva jako desky, první vagón jako strana se seznamem autorů, druhý vagón jako název knihy a další vagony jako samotný příběh – viz Příloha 5). Součástí je zvolení formátu knihy,

přidělení stránek jednotlivým členům skupiny (důležitá je kvalita, ne kvantita, proto má každý student na starosti zpravidla jednu stránku) a načrtnutí jak textu, tak obrázků.

Druhá lekce trvá také dvě hodiny. V ní se studenti zaměřují na detailní zhotovování plánu, načrtávají obrázky i umístění textu. Také vyrábějí ukázky materiálů potřebných pro tvorbu alba pomocí výtvarných technik, kterými prošli v rámci výtvarné výchovy v prvním a druhém ročníku. Díky temperám, pastelům a tužkám, houbičkám a zubním kartáčkům, okopírovaným peřičkům, svetrům a šálám vznikají různé vzory. Například pokud okopíruji džíny, vznikne struktura na vytvoření slona, pokud okopíruji hnědý svetr, budu mít základ pro kmeny stromů, pokud kartáčkem na zuby nanesu zelenou temperovou barvu, budu mít trávu apod. Studenti zkouší tak dlouho, dokud nenajdou vzor a barvu, která vyhovuje jejich potřebám. To pak okopírují a vzniknou materiály typu papíry pro origami. Touto metodou také pracuje americký ilustrátor a spisovatel dětských knih Eric Carle.<sup>62</sup> Je to velice zajímavá tvorba, se kterou jsem se v českých podmínkách nesetkala. Ale na belgických studentech je znát, že těmito výtvarnými metodami prošli a bez potíží vědí, co a jak mají dělat.

Třetí lekce je časově nejnáročnější, trvá čtyři hodiny nebo i déle dle potřeb studentů. Skupiny vytváří finální verzi, množí připravené vzory a vytvářejí další, dělají z nich ilustrace do knihy a tvoří tak jednotlivé stránky s obrázky i s textem, dělají titulní stranu a obal knihy. Je to práce náročná a dlouhá, ale výsledné dílo za to stojí. Poslední fází je úplné dokončení knihy, tedy její zmnožení a svázání. To si na starost bere jeden či dva studenti ze skupiny.

Projekt je zakončen prezentací vytvořených knih. Po celou dobu tvorby jsou přítomny pedagožky literatury a výtvarné výchovy, Annie Meysman a Laurence Grosfils. Jsou tvořícím studentům oporou, pomocníky, rádci a průvodci tímto úžasným literárně-výtvarným projektem.<sup>63</sup>

Laurence Grosfils je vyučující na ENCBW, ale také pořádá výtvarné ateliéry v Théâtre de Namur a sama je ilustrátorkou dětských knih. Během projektu předává studentům cenné rady a své zkušenosti z ilustrování knih.

---

<sup>62</sup> *The Official Eric Carle Web Site* [online]. [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.eric-carle.com/home.html>

<sup>63</sup> GROSFILS, Laurence, MEYSMAN, Annie. *Création d'un album illustré: Module Education plastique - Français et didactique*. Louvain-la-Neuve: ENCBW, 2012.

### 3.3. Klíčové kompetence budoucího učitele

Na rozdíl od České republiky existují ve frankofonní části Belgie jednotné klíčové kompetence učitele, které jsou popsány v dekretech vydaných ministerstvem školství. Kapitola se jimi zabývá a čerpá zejména ze jmenovaných listin.

V Belgii byli v letech 2000 a 2001 vydány dekrety definující základní odbornou přípravu učitelů nižších i vyšších stupňů škol, Décret définissant la formation initiale des instituteurs et des régents a Décret définissant la formation initiale des agrégés de l'enseignement secondaire supérieur. Jsou v nich definovány cíle, obsah a organizace pregraduální přípravy učitelů za účelem zkvalitnění vzdělávání. V těchto vyhláškách jsou sepsány také klíčové kompetence učitele, které jsou nástrojem pro vyučující i samotné studenty, kteří by tyto kompetence měli rozvíjet. Tyto kompetence jsou shodné pro budoucí učitele preprimárního, primárního i nižšího sekundárního stupně škol.

Vztahují se ke všem učitelům, protože existuje pouze jedna profese učitele, která je ale dále specifikována dle úrovně vzdělání, věku žáků, učitelské přípravy a jejích cílů. A onen obecný soubor klíčových kompetencí je dále konkretizován právě obsahy jednotlivých studijních programů.

Klíčových kompetencí je třináct. Učitel:

1. Využívá všechny své znalosti z humanitních oborů pro efektivní analýzu a kvalitní řešení situací ve školní praxi, tj. ve třídě, mimo ni i ve vztahu ke všem účastníkům edukačního procesu.
2. Pěstuje vzájemně dobré a přínosné partnerské vztahy s institucí, kolegy a rodiči žáků.
3. Je si vědom, co obnáší role učitele dle platných právních dokumentů a svou práci vykonává v souladu s těmito ustanoveními.
4. Zvládá oborové a pedagogicko-psychologické poznatky, které odůvodňují pedagogickou činnost.
5. Zvládá předmětové didaktiky, které řídí pedagogickou činnost.
6. Prokazuje kulturnost důležitou pro probuzení zájmu o všeobecnou kulturu.

7. Rozvíjí kompetence spojené s nároky na učitelskou profesi.
8. Zodpovědně zvažuje v každodenní praxi etická hlediska.
9. Pracuje v týmu, vystupuje v zájmu školy.
10. Zná a respektuje školní kurikulární dokumenty, testuje je, hodnotí a vhodně aplikuje (přizpůsobuje).
11. Pěstuje kritický a samostatný vztah k minulému i budoucímu vědeckému poznání.
12. Plánuje, řídí a hodnotí fáze učení.
13. Reflektuje svou praxi a organizuje (systematicky plánuje) své další vzdělávání.<sup>64 65</sup>

Předpokládaným cílem učitelské přípravy je tedy tento soubor kompetencí. S ním studenti a jejich učitelé během celé doby studia pracují, a to zejména v systému pedagogických praxí, jejich přípravy, reflexe a hodnocení. Klíčové kompetence jsou hodně obecné, proto se na ENCBW ještě formulují do konkrétních cílů, úkolů a kritérií hodnocení.

Avšak écoles normales nejsou regulovány pouze klíčovými kompetencemi svých studentů, tedy budoucích učitelů nižších stupňů škol. Směr udávají také klíčové kompetence pedagogických pracovníků, tedy vysokoškolských pedagogů, nositelů certifikátu CAPAES (le Certificat d'aptitude pédagogique approprié à l'enseignement supérieur). Ty jsou obsaženy v dekretu z roku 2002 (Décret définissant le certificat d'aptitude pédagogique approprié à l'Enseignement supérieur (CAPAES) en hautes écoles et ses conditions d'obtention) a je jich čtrnáct:

1. Učitel podporuje úspěch svých studentů zejména tím, že počítá s rozličností jejich učebních stylů.
2. Staví se čelem k úkolům a etickým dilematům profese.
3. Pracuje v mezioborovém týmu, ve kterém přijímá svůj díl odpovědnosti za vzdělávání studentů.
4. Vytváří souvislosti příznivé pro učení studentů.

---

<sup>64</sup> *Décret définissant la formation initiale des instituteurs et des régents*. In: Bruxelles: Ministère de l'Enseignement de la Communauté Française de Belgique, 2000. Dostupné z:

[http://www.defre.be/defre/PDF/Formation\\_initiale\\_des\\_instituteurs\\_et\\_des\\_regents.pdf](http://www.defre.be/defre/PDF/Formation_initiale_des_instituteurs_et_des_regents.pdf)

<sup>65</sup> *Décret définissant la formation initiale des agrégés de l'enseignement secondaire supérieur*. In: Bruxelles: Ministère de l'Enseignement de la Communauté Française de Belgique, 2001. Dostupné z: [http://www.gallilex.cfwb.be/document/pdf/25595\\_000.pdf](http://www.gallilex.cfwb.be/document/pdf/25595_000.pdf).

5. Ukotvuje obsahy v profesní praxi, ke které příprava studentů směřuje.
6. Doprovází studenty v jejich učení a při tvorbě osobního profesního plánu.
7. Plánuje kurzy a využívá vyučovací prostředky přizpůsobené dospělým studentům.
8. Ovládá a používá postupy při hodnocení učení přizpůsobené danému vzdělávání.
9. Ovládá oborové a mezioborové znalosti a včleňuje je do vyučování.
10. Udrhuje kritický a autonomní postoj k poznání, vztahujícímu se k jeho oboru a k pedagogickému výzkumu.
11. Má reflektivní a mezioborový pohled na své odborné znalosti a své vyučování.
12. Svě znalosti a praxi stále aktualizuje.
13. Hlásí se ke školské politice rozvíjející kvalitu vzdělávání.
14. Je aktivním partnerem při chodu a rozvoji svého pracoviště.<sup>66 67</sup>

S klíčovými kompetencemi v terciárním vzdělávání tedy nepracují jen studenti, ale také jejich vyučující, stejně tak jako tomu je u žáků a učitelů v primárním a sekundárním sektoru vzdělávání. Je to nástroj pro všechny účastníky vzdělávacího procesu a jistě i pro samotné studenty je vědomí toho, že jejich vyučující se snaží dosahovat klíčových kompetencí stanovených v dekretu, velmi motivující.

---

<sup>66</sup> *Décret définissant le certificat d'aptitude pédagogique approprié à l'Enseignement supérieur (CAPAES) en hautes écoles et ses conditions d'obtention.* In: Bruxelles: Ministère de l'Enseignement de la Communauté Française de Belgique, 2002. Dostupné z: <http://www.hel.be/assets/Uploads/decret-capaes.pdf>

<sup>67</sup> SPILKOVÁ, Vladimíra, TOMKOVÁ, Anna a kol. *Kvalita učitele a profesní standard: Výzkumný záměr: Učitelská profese v měnících se požadavcích na vzdělávání.* Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010. ISBN 978-80-7290-496-9.

## 4. Závěr

Kvalitní příprava budoucích učitelů prvního stupně základní školy je velmi důležitou součástí vzdělávacího systému, neboť právě tito učitelé ovlivní své žáky pravděpodobně na celý život.

Jistě by se obě v diplomové práci prezentované instituce vzdělávající budoucí učitele mohly ještě v lecčem zdokonalit. Hledání nedostatků však není cílem této práce, právě naopak. Práce se snažila najít přednosti jednotlivých škol pro případnou inspiraci a to se podařilo. Jak Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, tak i École normale catholique du Brabant wallon na Haute Ecole Léonard de Vinci v Louvain-la-Neuve má svým studentům co nabídnout.

V České republice musí učitelé prvního stupně základní školy vystudovat pětileté studium zakončené státní závěrečnou zkouškou a obhajobou diplomové práce. Po úspěšném dokončení získají titul magistr. V Belgii je studium pro budoucí učitele primární školy pouze tříleté, zakončené obhajobou závěrečné práce. Absolventi získají titul bakalář. Přestože je belgický studijní obor o dva roky kratší než ten český, neznamená to, že jsou studenti o něco ochuzeni.

Už samotná atmosféra v ENCBW je velice povznášející, na rozdíl od Pedagogické fakulty UK zde nevládne taková anonymita, je kladen opravdu velký důraz na přátelské, vstřícné a respektující prostředí, které umožňuje studentovi rozvíjet klíčové kompetence na jeho maximální úroveň. Ačkoli to je samozřejmě dáno menší velikostí školy a užším vztahem mezi pedagogy a studenty.

Zajímavá je také obhajoba závěrečných prací. V Belgii se jedná o práci zahrnující kromě vybraného odborného tématu také studentovo hodnocení a reflexi jeho profesního růstu a výhledu do budoucna. Navíc její prezentace je možná i ve skupinách se studenty se stejným či podobným tématem.

Velmi poutavá je realizace Modulu 5/8, na kterém se podílejí studenti učitelství preprimární a primární pedagogiky. Studentům je poskytnuta velká příležitost pro spolupráci s kolegy jiného oboru, díky níž zevrubně pohlédnout do problematiky dětí na počátku povinné školní docházky, vyškolí se v nových znalostech a dovednostech a načerpají mnoho inspirace pro svou budoucí praxi. Nabízí se otázka, proč nedělat



takovéto projekty i v českých podmínkách? A proč je například neuskutečnit i se studenty speciální pedagogiky? Obory učitelství pro 1. stupeň ZŠ, učitelství pro mateřské školy a speciální pedagogika jsou si velmi blízké a v praxi se jejich cesty často střetávají. Právě díky takovým projektům se získávají jednak nové vědomosti a dovednosti, jednak neskutečné množství materiálů, pomůcek a nápadů. A díky mezioborové spolupráci také dochází k bližšímu seznamování studentů a tím i k budování přátelského a pozitivního klimatu vysoké školy.

Dětská ilustrovaná kniha, jejíž tvorbou si sami studenti v rámci studia francouzštiny a literatury projdou, je skvělým námětem do vlastních vyučovacích hodin. Protože si celý proces skutečně sami vyzkouší (a není jim předáván jen ústní či písemnou formou), vědí, jak pracovat na literární stránce knihy a jak na výtvarné, v čem by mohly být obtíže a jak by se projekt dal upravit pro jejich potřeby. Je to práce skupinová, dlouhodobá, náročná a opravdu velmi přínosná. Práce, s jakou jsem se po celou dobu studia v Praze nesetkala. Například na rozdíl od seminárních prací, kde často studenti přenechají práci jednomu, nebo si ji rozdělí, ale nespolupracují a málokdy jim to přináší nějaký širší užitek, je práce na ilustrované knize opravdu obohacující. Studenty nutí kriticky myslet, spolupracovat a být zodpovědný.

Avšak i Pedagogická fakulta UK má pro své studenty zajímavé návrhy. Nabízí svým studentům širokou možnost profilace studia. Ať už formou specializace, prohlubujících modulů, povinně volitelných nebo volitelných předmětů. Každý student si tak může zvolit, čemu se bude věnovat a v jakém oboru bude rozvíjet své profesní dovednosti. Také to umožňuje zaměření právě na tu oblast, která je studentovou silnou stránkou a kterou chce dále prohlubovat, nebo naopak na odvětví, ve kterém si není jistý a ve kterém by se chtěl zdokonalit. V souvislosti se specializacemi je potřeba zmínit specializaci na dramatickou výchovu. Ta je v současné době ještě stále v pozadí za ostatními esteticko-výchovnými předměty, ale stále častěji se ve výuce na školách uplatňuje. Pedagogická fakulta UK je tak jednou z mála fakult, které svým studentům dramatickou výchovu a její kvalitní výuku nabídly.

Dalším specifíkem je Hejného metoda, která se v rámci matematiky na fakultě vyučuje. Je to matematika, která si mezi učiteli velmi rychle získává oblibu. A studenti pražské pedagogické fakulty mají jedinečnou příležitost vykročit do pracovního procesu vybaveni touto v dnešní době žádanou dovedností, jejíž znalost se rozhodně neztratí.

Všechny praxe, které na ENCBW probíhají, jsou souvislé, vždy několikátýdenní. V České republice je taková souvislá praxe pouze v posledním ročníku a to je ještě realizována ve dvojicích. Ostatní praxe (zejména oborově-didaktické) probíhající na Pedagogické fakultě UK jsou vytržené z kontextu, studenti často neznají třídu, učitele, žáky ani učebnice, se kterými se tam pracuje, neúčastní se života třídy a školních akcí a s učiteli a vedením školy probíhá jen omezená komunikace. Jsou vychováni k tomu, že je běžné na jednu vyučovací hodinu tvořit množství pracovních listů a připravovat se tři hodiny. Pro studenty je pak velký šok, když mají učit větší celky, například několik hodin nebo i dnů. V Belgii ke kvalitnímu průběhu pedagogických praxí přispívá garant praxe, který vše zaštiťuje, organizuje, připravuje a napomáhá komunikaci a spolupráci mezi jednotlivými katedrami, učiteli a studenty.

Co se týká studentů na praxi, tak na ENCW je ve dvojicích realizována pouze praxe v prvním ročníku. Všechny další praxe již budoucí učitelé vykonávají samostatně, takže mají dostatečný prostor pro realizaci výuky a dalších souvisejících prací. Naproti tomu studenti na Pedagogické fakultě UK vykonávají pouze jedinou praxi samostatně a tou je týdenní praxe v prvním ročníku základní školy, která je ale náslechová. Všechny ostatní praxe probíhají ve dvojicích nebo častěji v menších i početnějších skupinách. Studenti tak více času pozorují, než vyučují. Dokonce i závěrečná souvislá praxe, ačkoli trvá dva a čtyři týdny v kuse, se absolvuje ve dvojicích, čímž je veškerý čas redukován na polovinu. A tak, i když je ve studijním plánu zařazeno hodně pedagogických praxí, jsou reálné zkušenosti studentů s výukou velmi nízké.

Teorie s praxí je úzce propojena jak na české Pedagogické fakultě UK, tak na belgické ENCBW. Na jednotlivé praxe na pražské pedagogické fakultě vždy navazuje teoretický kurz a reflektivní seminář. Na belgické vysoké škole jsou pedagogické praxe spojeny s dílnami odborné přípravy, reflektivními a hodnotícími semináři a teoretickými kurzy, které jsou v souladu s aktuálními požadavky praxe.

Jak je vidět, Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze a École normale catholique du Brabant wallon na Haute Ecole Léonard de Vinci v Louvain-la-Neuve poskytují velice zajímavé podmínky pro studium nabitě lákavým obsahem.

## 5. Zdroje

### Literatura

BALLEUX, Laurence. *Carnet de bord du module intensif 5/8*. Louvain-la-Neuve: ENCBW, 2012.

BALLEUX, Laurence. *Module intensif 5/8: des apprentis passages*. Louvain-la-Neuve: ENCBW, 2012.

BECKERS, Jacqueline. *Enseignants en Communauté française de Belgique: Mieux comprendre le système, ses institutions et ses politiques éducatives pour mieux situer son action*. 2. vyd. Bruxelles: De Boeck, 2008. ISBN 978-2-80-41-5721-0.

BOROVANOVÁ, Vlasta, KAMENÍKOVÁ, Petra, SCHRÁNILOVÁ, Denisa. *Velký kapesní francouzsko-český a česko-francouzský slovník*. Havlíčkův Brod: Fragment, 2004. ISBN 80-7200-990-7.

*Décret définissant la formation initiale des agrégés de l'enseignement secondaire supérieur*. In: Bruxelles: Ministère de l'Enseignement de la Communauté Française de Belgique, 2001. Dostupné z: [http://www.galilex.cfwb.be/document/pdf/25595\\_000.pdf](http://www.galilex.cfwb.be/document/pdf/25595_000.pdf).

*Décret définissant la formation initiale des instituteurs et des régents*. In: Bruxelles: Ministère de l'Enseignement de la Communauté Française de Belgique, 2000. Dostupné z: [http://www.defre.be/defre/PDF/Formation\\_initiale\\_des\\_instituteurs\\_et\\_des\\_regents.pdf](http://www.defre.be/defre/PDF/Formation_initiale_des_instituteurs_et_des_regents.pdf)

*Décret définissant le certificat d'aptitude pédagogique approprié à l'Enseignement supérieur (CAPAES) en hautes écoles et ses conditions d'obtention*. In: Bruxelles: Ministère de l'Enseignement de la Communauté Française de Belgique, 2002. Dostupné z: <http://www.hel.be/assets/Uploads/decret-capaes.pdf>

DEPARTEMENT NORMAL PRIMAIRE. *Les stages: Mode d'emploi*. Louvain-la-Neuve: ENCBW, 2012.

*Devenir enseignant: Le métier change, la formation aussi.* In: Bruxelles: Administration de l'Enseignement et de la Recherche scientifique, Service Orientation et Informations générales sur les Etudes, 2001. Dostupné z: [file:///C:/Users/Luci/Dropbox/DIPLOMOV%C3%81%20PR%C3%81CE/Sta%C5%BEen%C3%A9%20soubory/Devenir%20enseignant%20\(ressource%201355\).pdf](file:///C:/Users/Luci/Dropbox/DIPLOMOV%C3%81%20PR%C3%81CE/Sta%C5%BEen%C3%A9%20soubory/Devenir%20enseignant%20(ressource%201355).pdf)

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu.* Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.

GROSFILS, Laurence, MEYSMAN, Annie. *Création d'un album illustré: Module Education plastique - Français et didactique.* Louvain-la-Neuve: ENCBW, 2012.

KUČERA, Miloš. *Pedagogická fakulta očima studentů: Výzkumná zpráva.* Praha: Středisko vědeckých informací Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, 1994.

PAQUAY, Léopold, ALTET, Marguerite, CHARLIER, Evelyne, PERRENOUD, Philippe. *Former des enseignants professionnels: Quelles stratégies? Quelles compétences?.* 4. vyd. Bruxelles: De Boeck, 2012. ISBN 978-2-80-41-3740-3.

PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník: Nové, rozšířené a aktualizované vydání.* 7. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.

*Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.* Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007. Dostupné z: [http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV\\_2007-07.pdf](http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf)

SPIPKOVÁ, Vladimíra, HEJLOVÁ, Helena. *Příprava učitelů pro primární a preprimární vzdělávání v Česku a na Slovensku: Vývoj po roce 1989 a perspektivy: Výzkumný záměr: Učitelská profese v měnících se požadavcích na vzdělávání.* Praha: Univerzita Karlova v Praze Pedagogická fakulta, 2010. ISBN 978-80-7290-486-0.

SPIPKOVÁ, Vladimíra, TOMKOVÁ, Anna a kol. *Kvalita učitele a profesní standard: Výzkumný záměr: Učitelská profese v měnících se požadavcích na vzdělávání.* Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010. ISBN 978-80-7290-496-9.

SPILKOVÁ, Vladimíra, VAŠUTOVÁ, Jaroslava a kol. *Učitelská profese v měnících se požadavcích na vzdělávání: Výzkumný záměr: Úvodní teoreticko-metodologické studie*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2008. ISBN 978-80-7290-384-9.

SPILKOVÁ, Vladimíra. *Proměny primárního vzdělávání v ČR*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-942-9.

SPILKOVÁ, Vladimíra. *Současné proměny vzdělávání učitelů*. Brno: Paido, 2004. ISBN 80-7315-081-6.

ŠVEC, Vlastimil. *Pedagogická příprava budoucích učitelů: problémy a inspirace*. Brno: Paido, 1999. ISBN 80-85931-70-2.

### **Elektronické zdroje**

12 klíčových principů. *Hejného metoda* [online]. 2014 [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.h-mat.cz/principy>

*Enseignement.be* [online]. [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.enseignement.be/>

Étudier en Wallonie et à Bruxelles. *Go4sup* [online]. 2013 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.enseignement.be/index.php?page=25449&navi=2601>

*Fakulta pedagogická Západočeské univerzity v Plzni* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: <http://fpe.zcu.cz/>

*Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická Technické Univerzity v Liberci* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: <http://www.fp.tul.cz/>

*Haute Ecole Léonard de Vinci* [online]. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.vinci.be/fr-be/Pages/Accueil.aspx>

*Haute Ecole Léonard de Vinci: ENCBW* [online]. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.vinci.be/fr-be/encbw/Pages/Accueil.aspx>

*Informační systém Masarykovy univerzity* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/>

*Katedra primární pedagogiky PedF UK* [online]. 2013 [cit. 2014-02-08]. Dostupné z: <http://kppg.pedf.cuni.cz>

*La Haute École Albert Jacquard* [online]. 2014 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://heaj.be/site/>

*La Haute Ecole de Bruxelles* [online]. 2012 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.heb.be/index.html>

*La Haute Ecole de la ville de Liège* [online]. 2010 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.hel.be/>

*La Haute École de Namur-Liège-Luxembourg* [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.henallux.be/>

*La Haute École en Hainaut* [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.heh.be/index.php>

*La Haute Ecole Francisco Ferrer* [online]. 2014 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.he-ferrer.eu/>

*La Haute école Galilée* [online]. 2012 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.galilee.be/index.php>

*La Haute École Charlemagne* [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.hech.be/>

*La Haute Ecole Libre Mosane* [online]. 2013 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.helmo.be/CMS/Home.aspx>

*La Haute Ecole Louvain en Hainaut* [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.helha.be/>

*La Haute École Lucia de Brouckère* [online]. 2014 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.helddb.be/fr/>

*La Haute Ecole Paul-Henri Spaak* [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.he-spaak.be/he-spaak/index.php>

*La Haute Ecole Provinciale de Hainaut-Condorcet* [online]. 2014 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.condorcet.be/>

*La Haute École Robert Schuman* [online]. 2013 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://hers.be/index.php>

*Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2013 [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/>

*Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity* [online]. 2014 [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: <http://www.pf.jcu.cz/>

*Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity* [online]. 2014 [cit. 2014-01-23]. Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/>

*Pedagogická fakulta Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem* [online]. 2011 [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: <http://www.pf.ujep.cz/>

*Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze* [online]. 2014 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.pedf.cuni.cz>

*Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: <http://www.pdf.upol.cz/>

*PedF Karolinka – Studijní plány 2013/2014* [online]. 2013 [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: <http://userweb.pedf.cuni.cz/kch/karolinka/2013/plany.html>

*Portál ostravské univerzity* [online]. 2011 [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <https://portal.osu.cz/wps/portal>

*Studijní informační systém* [online]. 2013 [cit. 2014-02-09]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/studium/>

*Studijní informační systém* [online]. 2013 [cit. 2014-02-09]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/studium/>

*The Official Eric Carle Web Site* [online]. [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.eric-carle.com/home.html>

*Univerzita Hradec Králové* [online]. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz>

*Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <https://www.wikipedia.org/>



## **6. Seznam příloh**

Příloha 1 Décret définissant la formation initiale des instituteurs et des régents: Grille horaire minimale

Příloha 2 Les stages: Mode d'emploi

Příloha 3 Carnet de bord du module intensif 5/8

Příloha 4 Les étapes de la construction d'un album

Příloha 5 Le chemin de fer

Supérieur non universitaire

V.B.76

Lois 25501

p.9

Annexe au décret modifiant le décret du 12 décembre 2000 relatif à la formation initiale des instituteurs et des régents

Grille horaire minimale pour les sections préscolaire, primaire et secondaire

Activités d'enseignement	1°	2°	3°	À déterminer	Total
<b>1. Connaissances socioculturelles</b>					120
Approche théorique et pratique de la diversité culturelle et la dimension de genre*				30	30
Initiation aux arts et à la culture			30		30
Philosophie et histoire des religions	30				30
Sociologie et politique de l'éducation			30		30
<b>2. Connaissances socio-affectives</b>					120
Psychologie de la relation et de la communication	30				30
Psychologie du développement	30	30			60
Techniques de gestion de groupe et expression orale		30			30
<b>3. Connaissances disciplinaires et interdisciplinaires</b>					1020
<b>a) Connaissances transversales</b>					
Maîtrise orale et écrite de la langue française*	45	30		15	90
Utilisation de l'ordinateur et apport des médias et des TIC en enseignement		30	30		60
<b>b) Les savoirs disciplinaires et la didactique des disciplines</b>	330	330	210		870
<b>4. Connaissances pédagogiques</b>					180
Etude critique des grands courants pédagogiques			30		30
Evaluation des apprentissages		30			30
Différenciation des apprentissages, notions d'orthopédagogie et détection des difficultés d'apprentissage et leur remédiation			30		30
Pédagogie générale	30				30
Psychologie des apprentissages	30	30			60
<b>5. Démarche scientifique</b>					45
Initiation à la recherche, notions d'épistémologie des disciplines, préparation au TFE*		30		15	45
Travail de fin d'études					

Centre de documentation administrative  
Secrétariat général



D. 12-12-2000  
mis à jour au 01/09/2005

**Supérieur non universitaire**

**V.B.76**

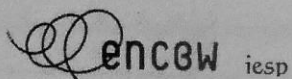
*Lois 25501*

**p.10**

Activités d'enseignement	1°	2°	3°	A déterminer	Total
<b>6. Le savoir-faire</b>					780
Ateliers de formation professionnelle*	120	90	60	30	300
Stages pédagogiques (2,4,10 semaines) en ce compris l'enseignement spécialisé et/ou de promotion sociale et/ou les CEFA	60	120	300		480
<b>7. Activités interdisciplinaires de construction de l'identité professionnelle</b>					80
Elaboration du projet professionnel*			15		15
Formation à la neutralité			20		20
Identité enseignante, déontologie et dossier de l'enseignant*				30	30
Ouverture de l'école vers l'extérieur*				15	15
<b>Totaux</b>	<b>705</b>	<b>750</b>	<b>755</b>	<b>135</b>	<b>2345</b>
<b>TOTAUX</b>					<b>2465</b>

\*: année à déterminer par les autorités des Hautes Ecoles



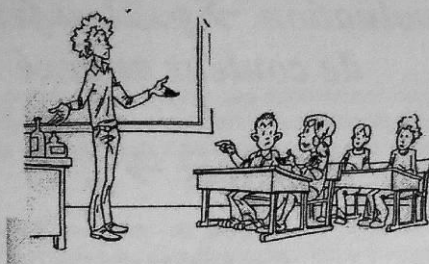


HAUTE ÉCOLE LÉONARD DE VINCI  
École Normale Catholique du Brabant Wallon  
Institut d'enseignement supérieur pédagogique  
Louvain-la-Neuve

## **LES STAGES MODE D'EMPLOI**

**1<sup>e</sup>, 2<sup>e</sup> et 3<sup>e</sup> Normal Primaire**

**2012 - 2013**

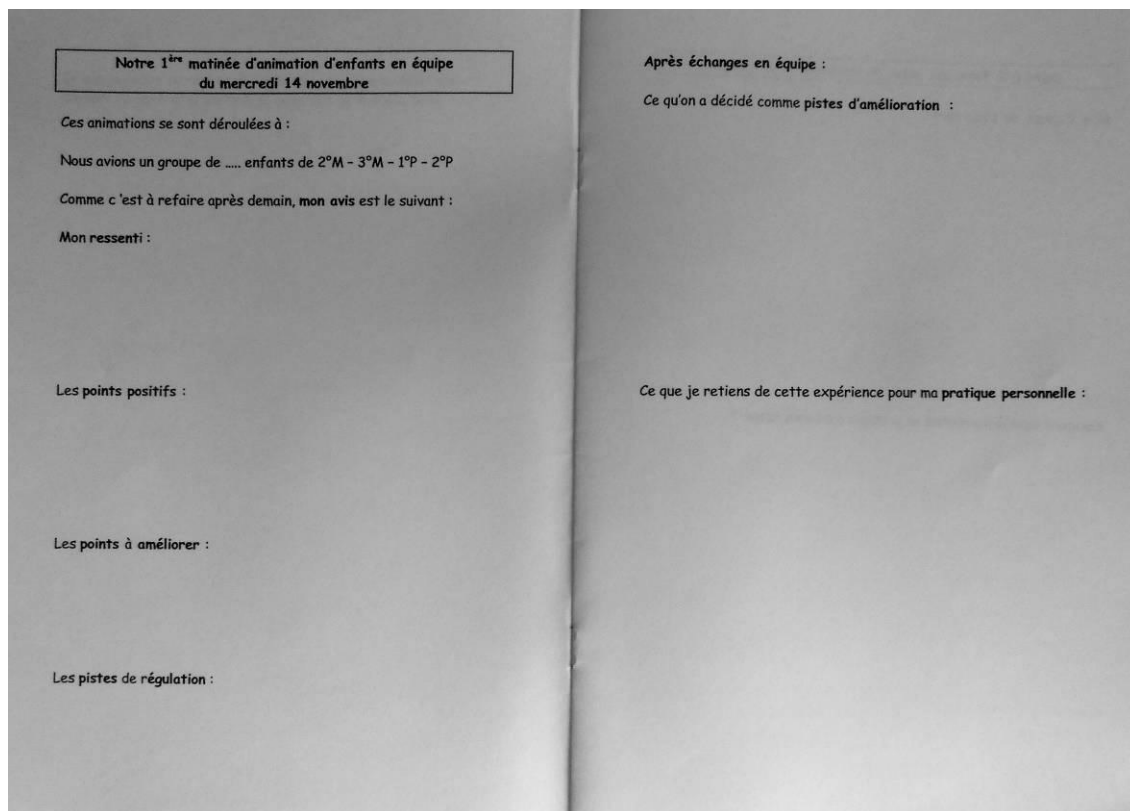
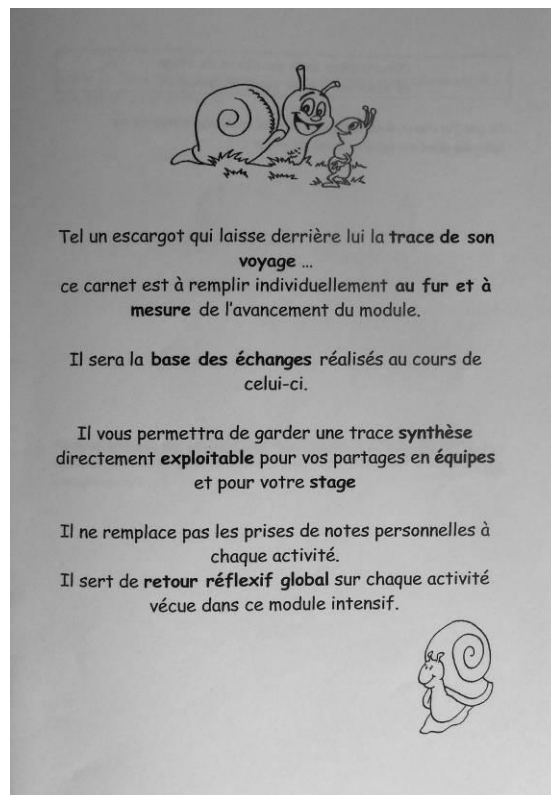
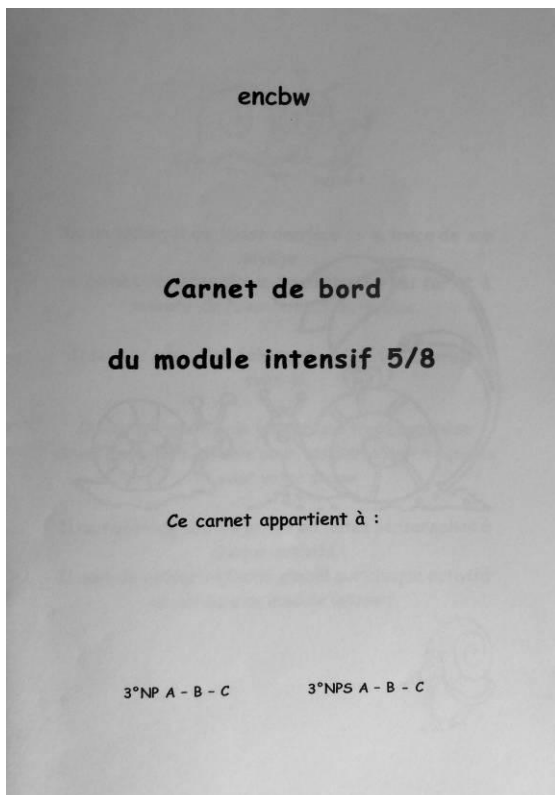


**BROCHURE DESTINÉE  
AUX ÉTUDIANTS STAGIAIRES  
AUX DIRECTIONS ET MAÎTRES DE STAGE DES ÉCOLES  
ACCUEILLANT DES STAGIAIRES  
AUX PROFESSEURS DE L'ÉCOLE NORMALE**

**ENCBW - DÉPARTEMENT NORMAL PRIMAIRE  
Voie Cardijn, 10 – 1348 LOUVAIN-LA-NEUVE – Tél. 010/45 33 85 – Fax 010/45 79 74**

*Illustrations : Benoît Roels*

## Příloha 3



## **Les étapes de la construction d'un album**

### **1. LE PROJET**

Comprend l'idée de départ, puis les recherches, les croquis, les essais techniques... c'est avec cette base que l'on rencontre l'éditeur pour une collaboration éventuelle

### **2. LE TEXTE**

S'il est fourni par l'éditeur dès le départ, l'illustrateur s'en imprègne, illustre et interprète le texte avec sa propre sensibilité graphique. Lorsque l'illustrateur est également auteur, le travail texte -image se fait d'allers et venues du texte à l'image de manière libre et souple, moins compartimentée.

### **3. LA DOCUMENTATION**

Importante ou non selon le sujet de l'album. Elle comprend des photos du sujet (ex : un train), des recherches sur le web, des documents vidéos, des livres didactiques, des encyclopédies,...

### **4. LE CHEMIN DE FER**

Le plan du livre. Il permet de voir l'ensemble de toutes les pages d'un seul coup d'œil. ( place du texte, alternances des plans,..)

### **5. LES CRAYONNES**

Construction des illustrations des personnages dans le décor, avec ou sans supports documentaires

### **6. LA MAQUETTE**

Il s'agit d'une visualisation de la présentation du livre. Elle permet de travailler la mise en page, de changer la pagination ainsi que d'autres détails.

### **7. LES DEFINITIFS/ORIGINAUX**

Lorsque le travail est au point, en accord avec l'éditeur, l'illustrateur réalise les images définitives telles qu'elles apparaîtront dans le livre. Le choix des techniques est multiple ; pastels, aquarelles, gouaches, acryliques, huiles, collages, infographie, crayons,...

### **8. LA PHOTOGRAVURE**

Après avoir été déposées chez l'éditeur, toutes les illustrations accompagnées du travail de mise en page typographique sont photogravées-scannées. (traduites en 4 couleurs)

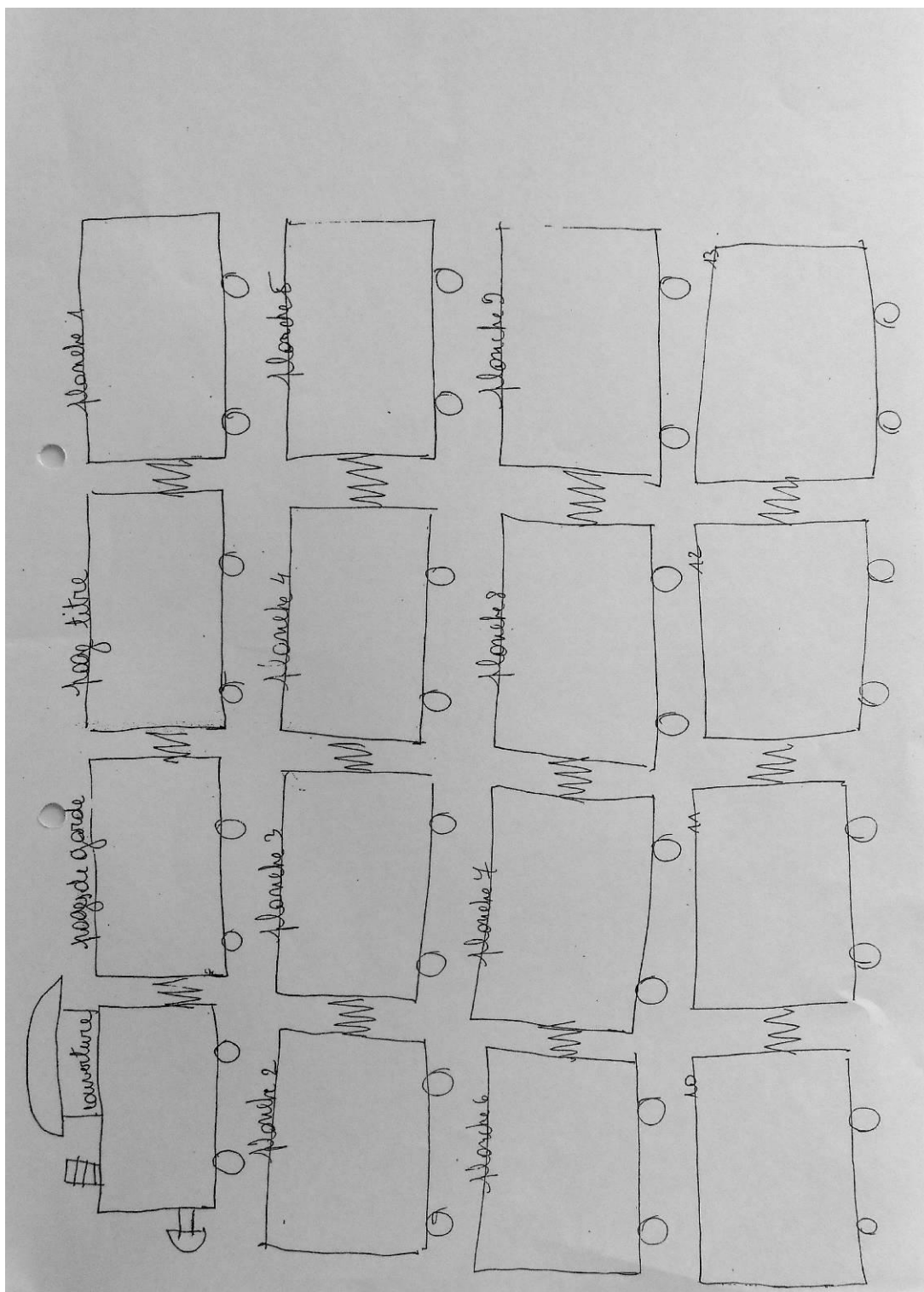
### **9. L'IMPRESSION-LA RELIURE**

De grandes feuilles passent successivement par les 4 couleurs de la quadrichromie recto verso. Ces feuilles sont pliées pour former des carnets, rognés, reliés et encartés (couverture)

### **10. LA DISTRIBUTION**

Dernière étape de la chaîne. Des représentants présentent les nouveaux albums aux libraires, qui passent commande et vendent le livres aux particuliers, aux bibliothèques,.





**Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta  
M.D. Rettigové 4, 116 39 Praha 1**

**Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce před její obhajobou**

Závěrečná práce:

Druh práce	
Název práce	
Autor práce	

Jsem si vědom/a, že závěrečná práce je autorským dílem a že informace získané nahlédnutím do zveřejněné závěrečné práce nemohou být použity k výdělečným účelům, ani nemohou být vydávány za studijní, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost jiné osoby než autora.

Byl/a jsem seznámen/a se skutečností, že si mohu pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny závěrečné práce, jsem však povinen/povinna s nimi nakládat jako s autorským dílem a zachovávat pravidla uvedená v předchozím odstavci tohoto prohlášení.

Jsem si vědom/a, že pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny dané práce lze pouze na své náklady a že úhrada nákladů za kopírování, resp. tisk jedné strany formátu A4 černobíle byla stanovena na 5 Kč.

V Praze dne .....

Jméno a příjmení žadatele	
Adresa trvalého bydliště	

\_\_\_\_\_  
podpis žadatele



**Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta  
M.D. Rettigové 4, 116 39 Praha 1**

**Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce  
Evidenční list**

Jsem si vědom/a, že závěrečná práce je autorským dílem a že informace získané nahlédnutím do zveřejněné závěrečné práce nemohou být použity k výdělečným účelům, ani nemohou být vydávány za studijní, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost jiné osoby než autora.

Byl/a jsem seznámen/a se skutečností, že si mohu pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny závěrečné práce, jsem však povinen/povinna s nimi nakládat jako s autorským dílem a zachovávat pravidla uvedená v předchozím odstavci tohoto prohlášení.

Poř. č.	Datum	Jméno a příjmení	Adresa trvalého bydliště	Podpis
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				